

ISSN 2287-0628

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ●●●

Muban Chombueng Rajabhat University Research Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2556

Vol.1 No.1 April - September 2013

เชื่อบทความ

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1	1
การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักการจิตวิทยา ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร	11
ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง จังหวัดราชบุรี	22
การใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ริมฝั่งแม่น้ำลี้ จังหวัดลำพูน	33
ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร	44
ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินค้าเชื้อธนาคารอมสิน	55
ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย	65
การส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป	78
การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน	89
แนวโน้มของอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย	99

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน – กันยายน 2556 Vol.1 No.1 April - September 2013

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและอื่น ๆ
2. เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากร
มหาวิทยาลัยและบุคลากรทั่วไป

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์นารถ นาถวรานันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองแพ่ง ทองลุ่ม

ดร.จันทนา นนทิกกร

ดร.พัชรทิศา สระบัว

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎาพร โพธิ์สุวรรณค์

อาจารย์ทรงเกียรติ อิงคามระธร

อาจารย์ชลธิชา พันธุ์สว่าง

นางสาวสุพรรณิ แสงเทศ

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70170

โทรศัพท์ 0-3226-1790-7 ต่อ 1200

Website : <http://www.irdmcru.mcru.ac.th>

พิมพ์ที่ :

บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป จำกัด

18/49 ถนนทรงพล ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

โทร. (034) 259111, 253333, (สายด่วน) 081-8527555

ฝ่ายศิลป์/จัดรูปเล่ม : วิษณุภา โสภา, พัชญา ใจดี, วาสนา ใจดี

พิสูจน์อักษร สุทธิพิทย์ จารุกฤณา

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน – กันยายน 2556 Vol.1 No.1 April - September 2013

- กรรมการประเมินบทความประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไผ่ธิน แสงวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย มีชาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตรีสวัสดิ์

พลเรือตรี ดร.สุภาภรา เอื้อวงศ์

ดร.มารุจ ลิ้มปะวัฒนะ

ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง

ดร.วรรณรัตน์ วัฒนานิมีตกุล

ดร.โกมล ไพศาล

ดร.อาคม เจริญสุข

ดร.พรศักดิ์ สุจริตรักษ์

- ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. ข้อความหรือข้อคิดเห็นในวารสารนี้เป็นของผู้เขียน

คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

2. กองบรรณาธิการวารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน – กันยายน 2556 Vol.1 No.1 April - September 2013

บทบรรณาธิการ

การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น และชุมชนนั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ จึงทำให้มีการให้ความสำคัญกับการวิจัยซึ่งเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างมีระบบระเบียบสำหรับใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและการปฏิบัติงาน โดยพบว่าหลายองค์กรได้กำหนดนโยบายให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนา อย่างไรก็ตามในขณะที่การวิจัยได้รับการส่งเสริมและมีบทบาทสำคัญมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปก็คือการจัดให้มีช่องทางเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้บริโภคงานวิจัยสามารถเข้าถึงผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงก่อกำเนิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่คัดกรองผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเผยแพร่สู่สาธารณชน โดยมีความตั้งใจที่จะเป็นวรรณกรรมทางวิชาการที่มีมาตรฐานในการเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในด้านระเบียบวิธีวิจัยและคุณค่าที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เนื้อหาของวารสารจะครอบคลุมในศาสตร์หลายด้าน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ การศึกษา และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งหากท่านพบเห็นข้อบกพร่องหรือมีข้อควรปรับปรุงในด้านใด กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารได้รับทราบเพื่อจะได้ปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นแหล่งเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของนักวิจัยที่มีคุณค่าตลอดไป

ท้ายสุดนี้ กองบรรณาธิการวารสารขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ ถิ่นกรอง และเสนอแนวทางที่ช่วยให้บทความวิจัยในวารสารมีคุณค่าทางวิชาการ รวมทั้งขอขอบคุณนักวิจัยทุกคนที่ให้ความสนใจส่งบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งหวังว่าคงได้รับความกรุณาเช่นนี้ตลอดไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 <i>ศศิวิมล ทิมพิทักษ์</i>	1
การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักการจัดวิทยา ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร <i>วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา</i>	11
ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในโกพื้นเมือง จังหวัดราชบุรี <i>ประภา เหล่าสมบูรณ์ สุพัตรา จันทร์ศิริโพธา</i> <i>เรืองอุไร ตันท์เจริญรัตน์ กุลยา อนุโลก</i>	22
การใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ริมฝั่งแม่น้ำลี้ จังหวัดลำพูน <i>สามารถ ใจเตี้ย</i>	33
ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร <i>ศิริพร อีร์นิยมสุข</i>	44
ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินค้าอาหารออสลิน <i>นิชาภัทร ไทยเทศ</i>	55
ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย <i>จันทนา ศรีอมร</i>	65
การส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป <i>ภัทรวดี นกัรรัก</i>	78
การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน <i>อุมา วรรณชัย</i>	89
แนวโน้มของอุปสงค์กรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย <i>กัญญาพัชร เลิศวณิชโรจน์</i>	99

CONTENTS

	Page
Transformation Management of the School Administrators under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1 <i>Sasiwimon Timpitak</i>	2
Students Care System Management Based on Psychological Principles of Bang Bon Elementary Schools Bangkok Metropolitan Administration <i>Wilai Rungrojsaengjinda</i>	112
Ethnoveterinary Medicines for Native Chickens of Ratchaburi Province <i>Prapa Laoisomboon, Supatra Junsiripotha, Ruangurai Tanchareonrat, Kulaya Anulok</i>	23
Water Utilized and Household Waste Water Management of People in Communities Settled along the Li River, Lumphun Province <i>Samart Jaiteer</i>	34
Opinion of Taxi Drivers toward Politic Rallies in Bangkok <i>Siriporn Teeraniyomsuk</i>	45
Factors Affecting the Quantity of Credit at the Government Saving Bank <i>Nichapat Thaitad</i>	56
Factors Affecting the Savings of Residents in the Southern Part of Thailand <i>Jantana Sriamorn</i>	66
The Export of Thai Processed Shrimps to the European Union <i>Phattharawadi Nokurak</i>	79
The Export of Fresh Fruits from Thailand to the People's Republic of China <i>Uma Wannachai</i>	90
The Trend of Demand for Voluntary Automobile Insurance Policies in Thailand <i>Kanyapat Leardvanitlerd</i>	100

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

นางสาวศศิวิมล ทิมพิทักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีเขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Darwin Hendel ค่าความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่าง 313 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน แต่ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหาร/ การบริหารการเปลี่ยนแปลง/ ผู้บริหารสถานศึกษา

Transformation Management of the School Administrators under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1

Sasiwimon Timpitak

Abstract

The purposes of the this study were 1) to study the transformation management of school administrators as perceived by teachers under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1 as a whole. 2) to compare the transformation management of school administrators as perceived by teachers classified by gender, work experience and school sizes. The sample size from Darwin Hendel's table at 95% of confidence was 313 teachers.

The results revealed that.

1) the transformation management of school administrators under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1 as a whole was at a high level, considering by aspects it found that innovation and technology for transformation management had the highest mean and strategy for transformation management had the lowest mean.

2) the comparison of transformation management of school administrators as perceived by teachers classified by gender and work experience was not different but school sizes were different at the 0.05 level of significance.

Keywords : management/ transformation management/ school administrators

ความนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา สังคมไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมั่นคง สันติสุขและสามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ทางด้านต่างๆ (สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ทางการศึกษา, 2550, หน้า 2) แนวโน้มจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บริบทในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้องค์กรทุกองค์กรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หลายองค์กรกำหนดกลยุทธ์การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อนำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่นำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้ว่าประชากรในวัยเรียนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับสากลเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 32)

แนวโน้มจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บริบทในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้องค์กรทุกองค์กรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หลายองค์กรกำหนดกลยุทธ์การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อนำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์กรจะต้องเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของตนว่ามีขอบเขตมากน้อยเพียงใด สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่นำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้ว่าประชากรในวัยเรียนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

ดังนั้นการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องการให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานต่างๆ ได้อย่างคล่องตัวและเสร็จสิ้นในองค์กรของตนเองมากที่สุด ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่จะเป็นหลักประกันว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในฐานะที่เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้และเห็นคุณค่าในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาตามขอบข่ายเนื้อหา

ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด คือ ทางด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง ทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยกลยุทธ์และการคิดเชิงกลยุทธ์เป็นความคิดที่มาจากภายในของผู้ทำให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด (สุพล วัณสินธุ์, 2545, หน้า 29)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามขอบข่ายการบริหารการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทางด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำผลการวิจัยไปประกอบเป็นข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554 จำนวน 180 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Darwin Hendel (1977) ค่าความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling Random) จากจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาดทุกโรงเรียนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการในแต่ละขนาดโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ดัดแปลงมาจากหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง และ 4) ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดจากตำราขอบข่ายการบริหารการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 ด้าน และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง
2. กำหนดทฤษฎีกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง ครบคลุมวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และด้านการวัดการประเมินผล (Content Validity and Evaluation)
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้านการวัดการประเมินผลมาแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามที่ทดลองใช้โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามสูตรของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามตามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง และด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.11 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.89 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 69.33 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 30.67 ส่วนใหญ่มาจากสถานศึกษาขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121- 500 คน) ร้อยละ 58.15 รองลงมาได้แก่ ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน) ร้อยละ 33.23 และมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป) ร้อยละ 8.63

2. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ในภาพรวมของระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.69) และด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.67) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= 0.69) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.65$, S.D.= 0.78)

2.1 ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิดวางแผน และร่วมเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยนองค์การอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.78) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและสิ่งที่เป็นอุปสรรคของสถานศึกษา มาปรับปรุงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= 0.67) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D.= 1.08)

2.2 ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้าง และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาทราบทุกระดับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.65) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.66) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.80)

2.3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.61) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง

ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.62) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจัดหาเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D.=0.87)

2.4 ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนโดยสร้างแผนพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D.=0.51) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนักในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D.=0.55) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.=0.83)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ใน 4 ด้าน คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลงและด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เพราะข้าราชการครูมองว่าก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารได้รับการพัฒนาแบบเข้มตามหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย หอมยามเย็น (2548 หน้า ก) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการใช้สิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญาตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ทั้งเพศชายและหญิงในภาพรวมแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากทัศนคติมักเป็นความคิดความเชื่อของบุคลากรในองค์กร

ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละคน อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น ปัจจัยด้านเพศจึงไม่เป็นตัวกำหนดในด้านความคิดเห็นผลการทดสอบสมมติฐานในข้อนี้จึงไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยที่ช่วยให้เกิดนวัตกรรมและความรู้ใหม่ๆ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาและสามารถปรับเปลี่ยนปรากฏการณ์ต่างๆ ในการบริหารองค์การ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบต่างๆ ในองค์การซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูภาพร เสนเผือก (2554, หน้า ก) ที่พบว่า ทักษะต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานต่างกันมีทักษะต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการในการกระจายอำนาจให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อให้ทุกคนยอมรับและที่สำคัญการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้การที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นการสร้างความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับต่อข้าราชการครูในองค์การ ดังนั้นลักษณะบุคลากรแต่ละคนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันจึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับแนวคิดของธวัชชัย บุญยณัฏฐ์ (2550, หน้า 17) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการกระจายและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีการหยั่งรู้ลักษณะบุคลากรว่าแต่ละคนมีประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถในด้านใด เพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมซึ่งจะทำให้บุคลากรในองค์การเกิดการยอมรับ

4. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในแต่ละขนาดของสถานศึกษาย่อมมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ด้วยเหตุขอบเขตของการดำเนินงาน โครงสร้างของสถานศึกษา กลยุทธ์และหลักในการบริหาร ตลอดจนผลกระทบที่ส่งผลการบริหารการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจึงมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญ์ณัญญ์ แพงพะงา (2553, หน้า 175-176) ที่พบว่า ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันเนื่องจากโครงสร้างองค์การและวัฒนธรรมภายในขนาดของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรมีการวางแผนการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในองค์กรและสร้างการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

2. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีทักษะในการวางแผนบริหารจัดการสร้างกลไกความรับผิดชอบให้ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติงานของแต่ละคน

3. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจัดหาเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งวางแผนโครงการระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องมือและด้านเทคโนโลยี

4. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านคุณธรรม นำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานของผู้บริหารเครือข่ายเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างผู้บริหารและพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ.
- รัชชัย บุญยณณ. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- รัชชัย หอมยามเย็น. (2548) *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชญ์ณัญญ์ แพงพงา. (2553). *ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติในเขต พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พรินทรวรรณกราฟฟิค.
- Hendel, Darwin. (1977). *Statistic*. Minnesota: AERA Mini Presentation.

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักการจัดวิทยา ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา
โรงเรียนวัดบางบอน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักการจัดวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยาผู้บริหารและครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยาผู้บริหารและครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามอายุมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามวุฒิการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน
- 3) ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจัดวิทยา คือ ขาดความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และการเข้าถึงข้อมูลนักเรียนยังขาดข้อมูลเชิงลึก

คำสำคัญ : การบริหาร/ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ การใช้หลักจัดวิทยา

Students Care System Management Based on Psychological Principles of Bang Bon Elementary Schools Bangkok, Metropolitan Administration

วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the students care system management based on psychological principles 2) to compare the students care system management based on psychological principles 3) to study the problems and suggestions for operation of students care system management based on psychological principles. The sample comprised of 180 administrators and teachers. The instrument was the students care system management questionnaire with 0.95 reliability. The statistics were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results revealed that :

1) the operation mean of student care system management based on psychological principles of administrators and teachers in the opinion of administrators and teachers as a whole was at the highest level.

2) comparing the operation of student care system management based on psychological principles in the opinion of administrations and teachers classified by gender was not different. Comparing the opinion of student care system management based on psychological principles in the opinion of administrators and teachers classified by age was different at .05 level of significance. Comparing the opinion of student care system management based on psychological principles in the opinion of administrators and teachers classified by work experience was not different.

3) the problems of the operation of student care system based on psychological principles were that there was not much cooperation among administrators, teachers and parents; indent information of students was inadequate.

Keywords : management, students care system, psychological principles

ความนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนที่มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, หน้า 5-13) แต่การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี วิทยาการ ข้อมูลข่าวสารและวิถีชีวิตเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเจริญการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายแต่เดิมกลายเป็นสิ่งที่ล้นเกินซับซ้อนทั้งค่านิยมวัฒนธรรมของภาวะสังคมในปัจจุบันและอนาคต ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกระดับปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่องานดำรงชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหามากมายนับประการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน อาทิ ปัญหาสุขภาพจิต เกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ การกลั่นแกล้งรังแก ก้าวร้าว ความรุนแรงและการทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและอาชีพ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2546, หน้า 1) ดังนั้นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยการนำระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนมาดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างหนึ่งที่สามารถป้องกันแก้ไขและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุข (กรมวิชาการ.2545, หน้า 59) การดำเนินงานตามการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารเป็นหลักในการดำเนินงานร่วมกับครูทุกคนในโรงเรียน สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ วางแผน กำกับดูแล โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายทั้งโรงเรียนและสมาชิกในครอบครัวเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การดำเนินการดังกล่าวได้นำตามหลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคิดว่าถ้าหากนำหลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องจะเกิดผลดีต่อนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้นจึงได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
2. เปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงาน
3. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครู และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในพื้นที่เขตบางบอนสังกัดกรุงเทพมหานคร 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 180 คน คัดสรรส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 12 คน และครู 168 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกเป็น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 6 ด้าน (กรมสุภาพจิต, 2546, หน้า10) ได้แก่

- 2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2.2 การคัดกรองนักเรียน
- 2.2.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 2.2.4 การป้องกัน
- 2.2.5 การแก้ไขปัญหา
- 2.2.6 การส่งต่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาเป็น ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของนิภา เมธาวีชัย (2543, หน้า 91)

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายความว่า	ใช้หลักจิตวิทยากับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายความว่า	ใช้หลักจิตวิทยากับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายความว่า	ใช้หลักจิตวิทยากับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายความว่า	ใช้หลักจิตวิทยากับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมาก
ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายความว่า	ใช้หลักจิตวิทยากับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาโดยจัดหมวดหมู่ของคำตอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันและจำแนกเป็นรายด้าน

ผลการวิจัย

1. ระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู เป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ด้านการป้องกัน ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อมีระดับปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยา

ข้อ	รายการ	ผู้บริหารและครู (n = 180)			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติงาน	ลำดับ
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	0.49	มากที่สุด	4
2.	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.54	0.49	มากที่สุด	4
3.	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.57	0.48	มากที่สุด	3
4.	ด้านการป้องกัน	4.58	0.49	มากที่สุด	1
5.	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.58	0.50	มากที่สุด	1
6.	ด้านการส่งต่อ	4.53	0.50	มากที่สุด	6
รวมเฉลี่ย		4.56	0.49	มากที่สุด	-

2. การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักการจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ เป็นรายด้าน

ข้อ	รายการ	ผู้บริหารและครู (n = 180)					
		ชาย		หญิง		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.56	0.49	4.53	0.49	1.42	0.09
2.	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.56	0.47	4.52	0.48	2.47	0.01
3.	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.56	0.44	4.58	0.49	0.78	0.25
4.	ด้านการป้องกัน	4.57	0.48	4.58	0.49	0.74	0.13
5.	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.44	0.48	4.69	0.46	6.58	0.00
6.	ด้านการส่งต่อ	4.55	0.49	4.51	0.49	2.85	0.00
เฉลี่ยรวม		4.54	0.48	4.57	0.48	1.94	0.95

พบว่า ผู้บริหารและครูเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งต่อ พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุเป็นรายด้าน

ข้อ	รายการ	ผู้บริหารและครู (n = 180)					
		ต่ำกว่า 30 ปี		30 ปีขึ้นไป		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.59	0.46	4.52	0.49	2.43	0.02
2.	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.53	0.48	4.54	0.49	0.37	0.17
3.	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.61	0.44	4.56	0.47	2.56	0.01
4.	ด้านการป้องกัน	4.59	0.49	4.57	0.49	0.66	0.39
5.	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.73	0.45	4.54	0.50	4.16	0.00
6.	ด้านการส่งต่อ	4.54	0.37	4.52	0.50	0.93	0.35
เฉลี่ยรวม		4.60	0.45	4.54	0.49	7.08	0.00

ผู้บริหารและครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการแก้ไขปัญหา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาเป็นรายด้าน

ข้อ	รายการ	ผู้บริหารและครู (n = 180)					
		ต่ำกว่าปริญญาตรี-ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	0.49	4.53	0.44	0.41	0.40
2.	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.54	0.49	4.51	0.43	1.63	0.10
3.	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.57	0.49	4.59	0.35	1.06	0.71
4.	ด้านการป้องกัน	4.55	0.49	4.67	0.45	4.60	0.00
5.	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.60	0.49	4.50	0.50	1.89	0.06
6.	ด้านการส่งต่อ	4.53	0.50	4.50	0.45	4.05	0.00
เฉลี่ยรวม		4.56	0.49	4.55	0.44	0.82	0.44

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในด้านการป้องกัน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งต่อ พบว่า ผู้บริหารและครูวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นรายด้าน

ข้อ	รายการ	ผู้บริหารและครู (n = 180)					
		ต่ำกว่า10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	0.50	4.54	0.49	0.08	0.93
2.	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.49	0.49	4.57	0.49	5.15	0.00
3.	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.60	0.40	4.55	0.48	2.70	0.01
4.	ด้านการป้องกัน	4.62	0.47	4.54	0.49	4.86	0.00
5.	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.76	0.43	4.46	0.50	7.80	0.00
6.	ด้านการส่งต่อ	4.52	0.42	4.53	0.49	0.70	0.25
เฉลี่ยรวม		4.60	0.45	4.53	0.49	2.79	0.91

ผู้บริหารและครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการแก้ไขปัญหา พบว่า ผู้บริหารและครูต่ำที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการคัดกรอง พบว่า นักเรียน ผู้บริหารและครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติ 10 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ด้านการป้องกัน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหาที่พบคือ การเข้าถึงข้อมูลนักเรียนยังขาดข้อมูลเชิงลึกเนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ความร่วมมือ หรือให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ครูประจำชั้นมีภาระงานอย่างอื่นมากจึงไม่ค่อยได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เอกสารข้อมูลบางครั้งซ้ำซ้อนในเรื่องการกรอกประวัติ ข้อเสนอแนะคือ ควรดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนและสัมภาษณ์เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับนักเรียนเพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูล จัดทำฐานระบบข้อมูลนักเรียน ผู้ปกครองให้เป็นปัจจุบัน ควรมีการจัดสรรเวลาให้ครูประจำชั้นได้พบกับนักเรียนให้มากขึ้น

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ปัญหาที่พบคือ เครื่องมือในการคัดกรองขาดความเที่ยงตรงขาดข้อมูลบางส่วนของนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ดำเนินการให้แบบทดสอบมีความเที่ยงตรง ควรจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมที่มีปัญหาให้ชัดเจน ในการคัดกรองข้อมูลนักเรียนนั้นควรศึกษาอย่างน้อย 3 เดือนขึ้นไปจึงจะทราบพฤติกรรมของนักเรียน และควรเอาใจใส่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มากขึ้นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ปัญหาที่พบคือ กิจกรรมบางประเภทไม่เหมาะสมกับนักเรียน ไม่มีสถานที่จัดกิจกรรมให้กับนักเรียนได้แสดงออกความสามารถและผู้ปกครองขาดการมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะ คือ ครูควรส่งเสริมนักเรียนที่มีความถนัดในด้านต่าง ๆ เช่น ดนตรี กีฬา ให้คำปรึกษา และกระตุ้นเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้ปกครองต้องยอมรับความพิเศษในตัวเด็ก รับฟังข้อเสนอแนะของคุณครู อบรมนักเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของอนาคตตนเอง

3.4 ด้านการป้องกัน ปัญหาที่พบ คือ ครูสามารถดูแลได้แต่เวลาที่นักเรียนอยู่ภายในโรงเรียน การป้องกันปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนทำได้ไม่ทั่วถึงเพราะมีนักเรียนจำนวนมาก ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะคือ ควรสังเกตความต้องการในพฤติกรรมนักเรียน กระตุ้นเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดในตัวเด็ก ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกันป้องกันแก้ปัญหาหลานอย่างสม่ำเสมอ

3.5 ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาที่พบคือ ขาดการเอาใจใส่ในการเข้าถึงแหล่งปัญหาที่แท้จริง ขาดข่าวสารแก้ไขปัญหาที่ฉับไวและทันเหตุการณ์ ขาดการวางแผนและความร่วมมือ รวมถึงความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา ขาดความเอาใจใส่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและงบประมาณที่จะสนับสนุนในการแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะคือ ควรเข้าถึงปัญหาเพื่อนำเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้สภาพดีขึ้น ควรติดตาม และตรวจสอบในการแก้ไขปัญหามิให้ขาด

3.6 ด้านการส่งต่อ ปัญหาที่พบคือ ขาดความร่วมมือระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหาร ข้อมูลนักเรียนที่ได้รับไม่เป็นปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบมีน้อยและอยู่ไกลกับสถานศึกษา ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการประสานงานที่ดี หน่วยงานภาครัฐ เก็บทะเบียนประวัตินักเรียนตั้งแต่สมัครเข้าโรงเรียน และแจ้งการเปลี่ยนแปลงประวัติเดิม เพิ่มหน่วยงานในการให้คำปรึกษาให้มากขึ้น ติดตามรายงานกับครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขอเจ้าหน้าที่เข้ามาแนะนำนักเรียน จัดการส่งต่ออย่างเป็นระบบให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและครูควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจตนเองและรู้จักตนเองดีขึ้นอันจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้อยู่ในสังคมอย่างเป็นปกติสุขได้
2. ผู้บริหารและครูควรมีนโยบายจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในกลุ่มเสี่ยงให้เป็นกลุ่มปกติอย่างยั่งยืน
3. ผู้บริหารและครูควรประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการแก้ปัญหาของนักเรียน
4. ผู้บริหารและครูควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
5. ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจเรื่องการช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาให้ตรงกัน

การวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ควรศึกษาปัญหาสถานศึกษาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนทุกโรงเรียนที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาของกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2546). ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร:กรมวิชาการ.
- จันทนา บุญรุ่ง. (2548). การศึกษาบทบาทและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในโรงเรียนนำร่อง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา เมธาวีชัย. (2543). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์. ยุทธศาสตร์การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.สำนักการศึกษา, สำนักงาน. (2549). กิจกรรมแนะแนว
- วิชาการ,กรม. (2545). คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- วิชาการ,กรม. (2546). ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ การแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- วีระ โอบอ้อม. (2549). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ้านลาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิโรจน์ สุรสาคร. (2550). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครปฐม. ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จังหวัดนครปฐม: บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัชวาลย์ บุญเหลี่ยม. (2552). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. ปรินญาพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จังหวัดอุบลราชธานี :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สังคม แก้วสว่าง (2547). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสสสะเวชวิทยา.สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Education and Psychological Measurement, 30 (3), 607-608).

ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง จังหวัดราชบุรี

ประภา เหล่าสมบุรณ์ สุพัตรา จันทศิริโพธา เรืองอุไร ตัณฑ์เจริญรัตน์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กุลยา อนุโลก

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการบูรณาการกระบวนการจัดการความรู้ และระเบียบวิธี การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง 2) สร้างแนวทางประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มที่ศึกษาคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองที่มีความรู้และ ประสบการณ์การใช้สมุนไพรในการป้องกันและรักษาโรคในไก่พื้นเมือง

ผลการวิจัย พบว่า ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง มีทั้งหมด 65 ตำรับ เป็นตำรับ สมุนไพรเดี่ยว 19 ตำรับ และสมุนไพรผสม 46 ตำรับ สำหรับแนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการใช้ สมุนไพรในไก่พื้นเมืองสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชน ทำโดยการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับสรรพคุณและวิธีใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองให้กว้างขวางขึ้น

คำสำคัญ : ภูมิปัญญา/ สมุนไพร/ ไก่พื้นเมือง/ ราชบุรี

Ethnoveterinary Medicines for Native Chickens of Ratchaburi Province

Prapa Laoisomboon Supatra Junsiripotha Ruangurai Tanchareonrat

Faculty of Science and Technology, Muban Chombueng Rajabhat University

Kulaya Anulok

Faculty of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University

Abstract

This qualitative research was conducted by integration of knowledge management process and participatory action research. The study comprised 2 main objectives: 1) to make an analytical collection and synthesis of ethnoveterinary medicines for native chickens, 2) to identify the means to apply the ethnoveterinary knowledge in treatment of the native chickens for local development and driving community economy. They consisted of the local poultry farmers with knowledge and experience in the use of herbs for the prevention and treatment of disease in the native chickens. It is found that the ethnoveterinary remedies of native chickens developed in the local communities of Ratchaburi Province can be categorized into 64 herbal formulas. From all of these, there are 19 items of single herbal formulas and 45 items of compound herbal formulas. With regard to the ways to apply ethnoveterinary knowledge in treatment of the native chickens for local development and driving community economy is to promote the knowledge and understanding of the properties and the wider use of herbs in the native chickens.

Keywords : wisdom/ medicinal plants/ native chickens/ Ratchaburi

ความนำ

จังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณ เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เป็นอู่รวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนทั้งจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองอีกหลายกลุ่ม อาศัยอยู่บริเวณชายแดนระหว่างไทยและประเทศสหภาพพม่าอพยพเข้ามาตั้งรกราก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ ทำสวน ปลูกผลไม้ พืชผัก การปศุสัตว์ และประมง(จังหวัดราชบุรี, 2552) เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปริมาณการผลิตไก่พื้นเมืองมากเป็นอันดับต้นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2549 มีไก่พื้นเมืองจำนวน 616,307 ตัว(ปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี, 2552) แต่เดิมการจัดการดูแลสุขภาพไก่พื้นเมืองของชาวชนบทส่วนใหญ่จะใช้ภูมิปัญญาในการดำเนินการแบบลองผิดลองถูกจนได้คำตอบหรือองค์ความรู้ที่ชัดเจน และดำเนินการสืบทอดต่อกันมายังลูกหลานด้วยการบอกเล่าปากต่อปากจากพ่อแม่สู่ลูกหลานหรือสามีบอกภรรยา ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร องค์ความรู้จึงกระจายอย่างกว้างขวางในท้องถิ่นชนบท แต่ในระยะหลังเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการให้บริการของภาครัฐได้แพร่กระจายไปยังชนบทมากขึ้น ประกอบกับชาวชนบทนิยมส่งลูกหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้พฤติกรรมการดูแลสุขภาพไก่พื้นเมืองเปลี่ยนแปลงไป พึ่งพาตนเองน้อยลง หันมาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งวัคซีนและยารักษาโรคเพิ่มมากขึ้น องค์ความรู้ภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพไก่ด้วยสมุนไพรดั้งเดิมซึ่งมักอยู่ตัวในผู้สูงอายุขาดการสืบทอด อาจทำให้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านั้นมีโอกาสสูญสิ้นลงหากไม่มีการอนุรักษ์ส่งเสริมให้คงอยู่ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นความพยายามที่จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองให้คงอยู่คู่สังคมไทย และหาแนวทางพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาและรวบรวมองค์ความรู้ ตลอดจนวิเคราะห์ สังเคราะห์ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง
2. เพื่อค้นหาและสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง เขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตเนื้อหา รวบรวมตำรับสมุนไพรที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองใช้หรือเคยใช้เพื่อการบำรุงร่างกายและรักษาโรคในไก่พื้นเมือง

กลุ่มผู้รู้ที่เป็นเป้าหมาย เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมจากการทำไร่ ทำนา ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการใช้สมุนไพรเพื่อการบำรุงร่างกาย ป้องกัน และรักษาโรคในไก่พื้นเมือง ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง ที่เคยมีจำนวนไก่พื้นเมืองมากเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดในช่วงก่อนที่จะเกิดการระบาดของโรคไข้หวัดนกขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยปี พ.ศ. 2547

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ มีการบูรณาการกระบวนการจัดการความรู้ และระเบียบวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอน และวิธีการวิจัย ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติการและติดต่อประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชน ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ สภาพทั่วไป อาชีพของคนในชุมชน และสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
3. สกัดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่จากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) และการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคล (Focus Group Discussion)
4. ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปบทเรียนและจัดทำข้อมูลภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมือง
5. ประชุมปฏิบัติการระหว่างผู้วิจัย ผู้นำชุมชนและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อหาแนวทางประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่ฯ สู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

จากกระบวนการค้นหาคำตอบภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองโดยใช้เทคนิคการจัดการความรู้เพื่อสกัดองค์ความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) จากเกษตรกรทั้งรายบุคคล และกลุ่มบุคคล พบว่า สมุนไพรที่เกษตรกรนำมาใช้ในไก่พื้นเมืองมี 64 ตำรับ จำแนกออกเป็น 8 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการใช้ ได้แก่

1. สมุนไพรบำรุงร่างกาย ใช้ในกรณีที่ต้องการบำรุงไก่ให้แข็งแรงสมบูรณ์ มีเลือดลมไหลเวียนดี การย่อยอาหารดี ไม่มีอาหารคั่งในกระเพาะพัก สมุนไพรกลุ่มนี้มี 12 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 ตะไคร้ บอระเพ็ด กระชายดำ

ตำรับ 2 บอระเพ็ด

ตำรับ 3 ไพล บอระเพ็ด กระชาย

ตำรับ 4 ขมิ้น ไพล กระชายแก่น้ำผึ้ง ดีปลี ปลาช่อนย่าง

ตำรับ 5 ตะไคร้ พริก กระเทียม ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน บอระเพ็ด

ตำรับ 6 ตะไคร้ พริก กระเทียม ขมิ้นชัน

ตำรับ 7 ตะไคร้ พริก กระเทียม ขมิ้นชัน บอระเพ็ด น้ำผึ้ง

ตำรับ 8 ตะไคร้ กระชายแช่น้ำผึ้ง ตำลึง บอระเพ็ด

ตำรับ 9 ตะไคร้ ฟ้าทะลายโจร บอระเพ็ด มะเขือเทศ กระชาย และเนื้อวัวย่าง

ตำรับ 10 ตะไคร้ บอระเพ็ด ลูกยอ กระชายแช่น้ำผึ้ง และเนื้อวัวย่าง

ตำรับ 11 พริก กระชาย ข่า พริกไทย โพลี และหัวหมู และปลาช่อนย่าง

ตำรับ 12 กลัวย่น้ำว่าสุก

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 2 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 10 ตำรับ หากพิจารณาชนิดของสมุนไพรที่ใช้พบว่าทั้งหมด 16 ชนิด ได้แก่ กลัวย่น้ำว่า น้ำผึ้ง กระชาย/กระชายดำ กระเทียม ขมิ้น/ขมิ้นชัน ข่า ตะไคร้ พริกไทย พริก หัวหมู ยอ ตำลึง มะเขือเทศ บอระเพ็ด โพลี และฟ้าทะลายโจร มีวิธีการใช้แตกต่างกัน 4 วิธี คือ 1) หั่นเป็นชิ้นๆแล้วป้อนให้ไก่กิน (ตำรับ 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 12) 2) นำมาตำรวมกัน ปั่นเป็นก้อนแล้วป้อนให้ไก่กิน (ตำรับ 7,11) 3) ผสมในน้ำให้ไก่กิน (ตำรับ 5,6) 4) นำไปต้มแล้วใช้เช็ดตัวไก่ (ตำรับ 5,6)

2. สมุนไพรป้องกันและรักษาโรคระบบหายใจ โรคระบบหายใจในไก่ที่เกษตรกรนิยมใช้สมุนไพรเพื่อการป้องกันและรักษาอาการผิดปกติ ได้แก่ โรคหวัด หวัดหน้าบวม หลอดลมอักเสบ สังเกตจากอาการที่ไก่แสดงออก เช่น หายใจเสียงดัง สลัดหน้าบอย ๆ หน้าบวม น้ำตาไหล หากสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง หรือไก่แสดงอาการดังกล่าวเกษตรกรจะใช้สมุนไพร ตำรับสมุนไพรที่ใช้ป้องกันและรักษาโรคระบบหายใจ มี 5 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 ฟ้าทะลายโจร

ตำรับ 2 หอมแดง

ตำรับ 3 หนุมานประสานกาย น้ำผึ้ง

ตำรับ 4 เมล็ดมะรุม

ตำรับ 5 พริก หอม กระเทียม

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 3 ตำรับ และ สมุนไพรผสม 2 ตำรับ หากพิจารณาชนิดของสมุนไพรที่ใช้พบว่า มีทั้งหมด 8 ชนิด ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร หอมแดง พริก หอม เมล็ดมะรุม น้ำผึ้ง หนุมานประสานกาย และกระเทียม มีวิธีการใช้แตกต่างกัน 2 วิธี คือ 1) ป้อนให้ไก่กิน โดยหั่นเป็นชิ้นๆ แล้วนำไปป้อนให้กิน (ตำรับ 1,2,4) ตำแล้วปั่นเป็นก้อนป้อนให้ไก่กิน (ตำรับ 3) 2) ผสมสมุนไพรในน้ำให้ไก่กิน (ตำรับ 1) 3) เฝาสสมุนไพรมาน้ำให้ไก่ดูดดื่ม (ตำรับ 5)

3. สมุนไพรป้องกันและรักษาโรคระบบทางเดินอาหาร โรคระบบทางเดินอาหารในไก่ที่เกษตรกรเลือกใช้สมุนไพรในการรักษาอาการผิดปกติ ได้แก่ อาการท้องผูก ท้องเสีย อาหารไม่ย่อย สมุนไพรที่ใช้ มี 6 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 บอระเพ็ด กระชาย

ตำรับ 2 บอระเพ็ด

ตำรับ 3 บอระเพ็ด หนุมาน

ตำรับ 4 ฟ้าทะลายโจร

ตำรับ 5 บอระเพ็ด ตะไคร้

ตำรับ 6 มะเขือเทศ แตงกวา

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 2 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 4 ตำรับ หากพิจารณาชนิดของสมุนไพรพบว่ามีทั้งหมด 7 ชนิด ได้แก่ กระชาย บอระเพ็ด หมาก ฟ้าทะลายโจร ตะไคร้ แตงกวา และมะเขือเทศ ทั้ง 6 ตำรับ มีวิธีการใช้แบบเดียวกัน คือ หั่นเป็นชิ้น ๆ แล้วนำไปป้อนให้ไก่กิน

4. สมุนไพรรักษาโรคเกี่ยวกับตา อาทิ ตาเจ็บ ตาบวมซ้ำ พยาธินัยน์ตา สมุนไพรที่ใช้รักษาอาการผิดปกติเกี่ยวกับตา มี 6 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 ตำลึง

ตำรับ 2 น้ำมะนาว

ตำรับ 3 กระเทียม

ตำรับ 4 ยาสูบ

ตำรับ 5 มะเกลือ

ตำรับ 6 น้ำปลา

ตำรับสมุนไพรทั้ง 6 ตำรับ เป็นสมุนไพรเดี่ยว ได้แก่ ตำลึง มะนาว กระเทียม ยาสูบ มะเกลือ และน้ำปลา มีวิธีการใช้เหมือนกัน คือ นำไปหยอด หรือเชี่ยนัยน์ตาไก่ข้างที่มีอาการ

5. สมุนไพรรักษาผิวหนัง อาทิ กลาก ผื่นคัน ฝี ฝีดาษ ปรู๊ด มี 10 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 ขมิ้น

ตำรับ 2 ขมิ้น ไพล

ตำรับ 3 ข่า กระเทียม

ตำรับ 4 ขมิ้น น้ำมันหมูหรือน้ำมันมะพร้าว

ตำรับ 5 ตำลึง กระเทียม

ตำรับ 6 กะเพรา กะปิ

ตำรับ 7 ต้นงวงช้าง กะปิ

ตำรับ 8 ชุมเห็ดเทศ กระเทียม

ตำรับ 9 กะปิ ขี้เถ้า

ตำรับ 10 ตำลึง

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 2 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 8 ตำรับ ประกอบด้วย สมุนไพร 11 ชนิด ได้แก่ ขมิ้น กระเทียม ตำลึง กะเพรา ต้นงวงช้าง ชุมเห็ดเทศ ไพล ข่า ขี้เถ้า กะปิ และน้ำมันหมูหรือน้ำมันมะพร้าว มีวิธีการใช้แตกต่างกัน 2 วิธี คือ 1) ทาผิวหนังส่วนที่มีอาการ (ตำรับ 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9) 2) ป้อนให้ไก่กิน (ตำรับ 6, 7, 10)

6. สมุนไพรรักษาโรคกระดูก เช่น ขาเจ็บ ขาหัก ปีกหัก มี 2 ตำรับ ได้แก่

ตำรับ 1 ตะไคร้

ตำรับ 2 ตะไคร้ น้ำมันหมู

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 1 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 1 ตำรับ ประกอบด้วยสมุนไพร 2 ชนิด คือ ตะไคร้ และน้ำมันหมู มีวิธีการใช้เหมือนกัน คือ นำไปผูกขาหรือปีกไก่ส่วนที่เจ็บหรือหัก

7. สมุนไพรรักษาโรคพยาธิภายใน อาทิ พยาธิตัวกลม พยาธิตัวตืด พยาธิเส้นด้าย มี 12 ตำรับ คือ

- ตำรับ 1 หมากรูด
- ตำรับ 2 หมากรูด เกลือ
- ตำรับ 3 หมากรูด น้ำมัน
- ตำรับ 4 มะเกลือ หมากรูด
- ตำรับ 5 มะขามเปียก
- ตำรับ 6 มะขามเปียก น้ำตาล
- ตำรับ 7 มะขามเปียก และไพล
- ตำรับ 8 ไพล บอระเพ็ด มะขาม เกลือ น้ำตาลปึก
- ตำรับ 9 มะขามเปียก หมากรูด กะปิ เกลือ
- ตำรับ 10 มะขามเปียก น้ำตาลโตนด หางใบจากเผา
- ตำรับ 11 มะเกลือ
- ตำรับ 12 หมากรูด ไพล ขมิ้น

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 3 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 9 ตำรับ ประกอบด้วย สมุนไพร 11 ชนิด ได้แก่ หมากรูด มะเกลือ มะขามเปียก ไพล บอระเพ็ด ขมิ้น เกลือ หางใบจากเผา น้ำตาล น้ำมัน และกะปิ มีวิธีการใช้เหมือนกัน คือ นำไปป้อนให้ไก่กิน

8. สมุนไพรป้องกันและรักษาพยาธิภายนอก อาทิ เหา ไร มี 11 ตำรับ ได้แก่

- ตำรับ 1 ขมิ้นชัน ผสมปูนแดง
- ตำรับ 2 ตะไคร้ พริก ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน บอระเพ็ด
- ตำรับ 3 ขมิ้น น้ำมันมะพร้าว และกำมะถัน
- ตำรับ 4 ตะไคร้
- ตำรับ 5 พริกขี้หนู กระเทียม
- ตำรับ 6 พริกขี้หนู ขมิ้น ตะไคร้ กระเทียม
- ตำรับ 7 ขมิ้น ปูนแดง
- ตำรับ 8 ตะไคร้ บอระเพ็ด ไพล
- ตำรับ 9 ตะไคร้ บอระเพ็ด ไพล ใบส้มป่อย
- ตำรับ 10 ใบมะค่าไก่ ใบมะขาม หัวหอม ขมิ้นชัน มะกรูด ตะไคร้
- ตำรับ 11 ใบยูคาลิปตัส

เป็นตำรับสมุนไพรเดี่ยว 2 ตำรับ และตำรับสมุนไพรผสม 9 ตำรับ ประกอบด้วย สมุนไพร 16 ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน ตะไคร้ พริก ไพล ฟ้าทะลายโจร บอระเพ็ด กระเทียม ใบมะขาม หัวหอม มะกรูด ใบ

มะค่าไก่ ใบยูคาลิปตัส ใบส้มป่อย น้ำมันมะพร้าว ปูนแดง และกำมะถัน มีวิธีการใช้แตกต่างกัน 3 วิธี คือ
1) ทาหรือเช็ดตัวไก่ (ตำรับ 1,2,3,4,6,7,8,9,10) 2) ป้อนให้ไก่กิน (ตำรับ 5) 3) ใส่ในคอกหรือเล้า หรือ
รองรัง (ตำรับ 11)

สำหรับแนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการระหว่างผู้นำชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง และนักวิจัย ให้ดำเนินการขยายผลการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองให้กว้างขวางมากขึ้น กลุ่มผู้ใช้อยู่เดิมควรส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรในบริเวณบ้านให้มากขึ้นและขยายผลสู่คนในชุมชน ส่วนกลุ่มผู้ที่ไม่เคยใช้สมุนไพรในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรไม่ทราบทั้งวิธีการใช้และสรรพคุณของสมุนไพร ดังนั้นกลุ่มนี้ควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสรรพคุณและวิธีการใช้ในรูปแบบต่างๆ อาทิ เอกสารเผยแพร่ การอบรม การสาธิต โดยคาดหวังว่าเมื่อเกษตรกรในชุมชนหันมาใช้สมุนไพรในการเลี้ยงไก่มากขึ้น ไก่จะแข็งแรง โตเร็ว โอกาสเป็นโรคต่างๆ จะน้อยลง จำนวนไก่เพิ่มมากขึ้นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หากมีการรวมกลุ่มกันเป็นชมรม ชุมชุม หรือสหกรณ์ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 1 สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ซึ่งถูกปล่อยให้หากินในบริเวณบ้าน

ภาพที่ 2 สมุนไพร่ที่เกษตรกรปลูกไว้ในบริเวณบ้าน

ภาพที่ 3 สมุนไพร่ที่เกษตรกรนำมาใช้บำรุงร่างกายไก่

ภาพที่ 4 การใช้สมุนไพร่ในไก่พื้นเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

ตำรับสมุนไพรที่ใช้ในไก่ทุกกลุ่มอาการบางตำรับเป็นสมุนไพรเดี่ยว บางตำรับเป็นสมุนไพรผสมใกล้เคียงกับตำรับสมุนไพรที่ผู้เลี้ยงไก่ชนทั่วไปใช้ ดังข้อมูลปรากฏในหนังสือศาสตร์และศิลป์การเลี้ยงไก่ชน ของอภิชัย รัตนวราหะ (2541, 25-57) อีกทั้งยังใกล้เคียงกับการใช้ของชนเผ่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรายงานวิจัยของสถาบันวิจัยรุกขเวช (2545, 9-140) ซึ่งได้ทำการศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานในการใช้สมุนไพรในสัตว์ และอุษา กลิ่นหอมและคณะ (2548, 85-210) ผู้วิเคราะห์ภูมิปัญญาในการผลิตและจัดการผลผลิตไก่พื้นเมืองชนเผ่าในภาคอีสาน

หากพิจารณาถึงชนิดสมุนไพรในตำรับยาแต่ละตำรับของทุกกลุ่มอาการที่เกษตรกรนำมาใช้ในไก่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่ชาวไทยในชนบทสมัยโบราณปลูกไว้ใช้ในครัวเรือนเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารในชีวิตประจำวัน อาทิ ข้าว ตะไคร้ พริก กระเทียม ยอ ขมิ้น กระชาย มะกรูด มะนาว บางชนิดเป็นพืชที่ขึ้นเองในที่รกร้าง ข้างบ้าน หรือตามป่าละเมาะ อาทิ ตำลึง ต้นงวงช้าง บอระเพ็ด ฟ้ายะลวยโจร หัวหมู เป็นต้น

ด้านสรรพคุณของสมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของตำรับยาที่ใช้ในไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณตรงตามตำราแพทย์พื้นบ้านที่ใช้รักษาอาการผิดปกติต่างๆ ในมนุษย์ ดังปรากฏข้อมูลในตำราสมุนไพรหลายเล่ม อาทิ ตำราสมุนไพรก้าวหน้า ของพเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ (2537, 6-182) ตำรายาสมุนไพรสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน ของมานิช วามานนท์ และเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ (2540, 17-126) ตำราพจนานุกรมสมุนไพรไทยของวิทย์ เทียงบุญธรรม (2531, 15-820) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ไพล แก่ท้องขึ้น ท้องอืดเฟ้อ ขับลม เคล็ดขัดยอก (มานิช วามานนท์ และเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ, 2537, 120 -121) ฟ้ายะลวยโจร แก้ไข้ ลดความร้อน รักษาบิด แก้อาการเจ็บคอ (พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ, 2537, 6-7) ขมิ้น แก้โรคผิวหนัง ผื่นคัน ลดการอักเสบ บำรุงผิวพรรณ (จุไรรัตน์ เกิดดอนแฝก, 2550, 110) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรในไก่พื้นเมืองจังหวัดราชบุรี พบว่ามีทั้งหมด 64 ตำรับ แยกเป็น 8 กลุ่มอาการ ได้แก่ 1) กลุ่มสมุนไพรบำรุงร่างกาย มี 12 ตำรับ 2) กลุ่มสมุนไพรป้องกันและรักษาโรคระบบหายใจ มี 5 ตำรับ 3) กลุ่มสมุนไพรป้องกันและรักษาโรคระบบทางเดินอาหาร มี 6 ตำรับ 4) กลุ่มสมุนไพรรักษาโรคทางตา มี 6 ตำรับ 5) สมุนไพรรักษาโรคผิวหนัง มี 10 ตำรับ 6) สมุนไพรรักษาโรคกระดูก มี 2 ตำรับ 7) สมุนไพรรักษาโรคพยาธิภายใน มี 12 ตำรับ 8) สมุนไพรรักษาโรคพยาธิภายนอก มี 11 ตำรับ ดังนั้นจึงขอเสนอว่า ควรมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง เน้นการนำไปใช้เพื่อรักษาอาการผิดปกติต่างๆ ในไก่ เพราะจะประหยัดเงิน เน้นภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์องค์ความรู้ ที่สำคัญคือสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย และสามารถเลือกใช้ได้อย่างหลากหลายตามชนิดของพืชสมุนไพรในแต่ละครัวเรือนมีอยู่

เอกสารอ้างอิง

- จังหวัดราชบุรี. (2552). *ข้อมูลจังหวัดราชบุรี*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2552. จาก <http://www.ratchaburi.go.th/data/storyofracha.htm>
- จุไรรัตน์ เกิดดอนแฝก. (2550). *สมุนไพรวัยทอง*. กรุงเทพฯ: เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ปจำกัด.
- ปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี, สำนักงาน. (2552). *สถิติจำนวนปศุสัตว์*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2552. จาก http://www.dld.go.th/pvlo_rri/webfile/stat_data.html
- พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ. (2534). *คู่มือการใช้สมุนไพร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์.
- (2537). *สมุนไพรกาวใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์ จำกัด.
- มาโนช วามานนท์ และเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ (บก.). 2537. *ยาสมุนไพรสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- (2540). *ผักพื้นบ้าน: ความหมายและภูมิปัญญาสมุนไพรไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2531). *พจนานุกรมสมุนไพรไทย*. กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช. (2545). *การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานในการใช้สมุนไพรกับสัตว์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชัย รัตนวราหะ. (2541). *ศาสตร์และศิลป์การเลี้ยงไก่ชน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อุษา กลิ่นหอม และคณะ. (2548). *รายงานวิจัยโครงการภูมิปัญญาในการผลิตและจัดการผลผลิตไก่พื้นเมืองชนเผ่าในภาคอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Etches, R.J. (1996). *Reproduction in Poultry*. Wallingford: CAB International, UK.
- John R.C., Kenealy.M.D. and Karen L.C. (2003). *Animal Sciences*. New York: McGraw-Hill Companies, USA.

การใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ริมฝั่งแม่น้ำลี้ จังหวัดลำพูน

สามารถ ใจเตี้ย

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้น้ำ การจัดการน้ำเสียในครัวเรือน และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการใช้น้ำในชีวิตประจำวันระดับสูง มีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนระดับปานกลาง การใช้น้ำในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายประชาชนให้ความสำคัญกับการสนับสนุนองค์ความรู้ การผลักดันกระบวนการมีส่วนร่วม การสร้างกิจกรรมที่ให้ประชาชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

คำสำคัญ : การใช้น้ำ/ การจัดการน้ำเสียในครัวเรือน/ แม่น้ำลี้

Water Utilized and Household Waste Water Management of People in Communities Settled along the Li River, Lumphun Province

Samart Jaiteer

Faculty of Science and Technology, Chiangmai Rajabhat University

Abstract

The objectives of research were to study water utilized, household wastewater management of people and developing proposed public policy for using water resource. The sample was 390 people and the interview and questionnaire were used for data collection. Data were analyzed by Multiple Regression Analysis and content analysis.

The results showed that the people utilized water were high level and household waste water management were moderate level. There was negative significant relationship between utilized water and household waste water management. In part of public policy to using water resource must provide body of knowledge, integrate people who want to use participation, provide experience exchange activities and cooperative of government and private units.

Keywords : water utilized/ household waste water management/ Li river

ความนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยใช้เพื่ออุปโภคบริโภค เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งใช้เป็นเส้นทางการคมนาคม น้ำที่ผ่านการใช้ในกิจกรรมของมนุษย์ มักจะไม่มีการบำบัดให้มีคุณภาพดีถึงเกณฑ์มาตรฐานก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติตามที่ควร ก่อให้เกิดการเน่าเสียขึ้นในแหล่งน้ำ ซึ่งปริมาณของน้ำทิ้งที่มีปริมาณมากเกินไปเกินขีดความสามารถที่แหล่งน้ำธรรมชาติจะปรับตัวได้ทันทำให้แหล่งน้ำมีคุณภาพลดลงและในที่สุดก็กลายเป็นน้ำเน่าเสีย สิ่งมีชีวิตที่เคยอาศัยอยู่ในน้ำก็ไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้อีก รวมทั้งน้ำเป็นตัวทำละลายที่ดีและยังเป็นตัวกลางให้อนุภาคของแข็งแขวนลอยกระจายได้ทั่วอีกด้วย แหล่งน้ำธรรมชาติทุกแห่งต้องรับเอาสิ่งต่างๆ เข้าไปอยู่ในน้ำทั้งโดยบังเอิญและโดยจงใจ ในทวีปเอเชียปัญหาแหล่งน้ำส่วนใหญ่เกิดจากนโยบายของภาครัฐที่ต้องการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบกับประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ (WHO, 2009) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินจากการปนเปื้อนของสารมลพิษทางน้ำเพิ่มขึ้น (O'Connor and Costa, 2004: 2 ; Vickie, 2011) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง มีรายงาน พบว่าเกือบร้อยละ 15 ของแม่น้ำสายหลักในประเทศจีนมีคุณภาพน้ำในระดับเสื่อมโทรมมาก (ระดับ 6 ตามมาตรฐานประเทศจีน) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพน้ำในจีนสกปรกเกินกว่าที่นำมาใช้ในระบบชลประทาน ยิ่งกว่านั้นแหล่งน้ำและน้ำประปาในเขตเมืองร้อยละ 90 มีการปนเปื้อน (Wen, 2008 :3) คุณภาพน้ำที่เสื่อมสภาพในทุกภาคของประเทศไทยมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศอย่างชัดเจน จากรายงานคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักในประเทศปี พ.ศ. 2551 พบว่า แม่น้ำสายหลักในภาคเหนือ เช่น แม่น้ำปิงและแม่น้ำยมคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเสื่อมโทรม ภาคกลางแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีนคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเสื่อมโทรม ภาคตะวันออกเฉยงเหนือแม่น้ำมูล แม่น้ำชีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเสื่อมโทรม แม่น้ำโขงคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเสื่อมโทรมมาก ภาคใต้แม่น้ำปัตตานีและแม่น้ำสายบุรีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเสื่อมโทรม (กรมควบคุมมลพิษ, 2551 : 12 - 18) สาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศมาจากน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือนและชุมชน โดยเฉพาะการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค จากสถิติการใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาคปีงบประมาณ 2548 - 2553 พบว่า มีผู้ใช้น้ำในเขตรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 2,935,356 ปริมาณการใช้น้ำเฉลี่ย 25.1 ลูกบาศก์เมตรต่อปริมาณการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นนี้ได้สร้างปัญหาให้กับชุมชนเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากประชาชนต่างพากันระบายน้ำเสียจากแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งพาณิชย์ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติหรือพื้นดินทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำใต้ดินเกิดความสกปรก สำหรับเมืองหรือชุมชนขนาดใหญ่ที่ไม่มีระบบท่อระบายน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือน ส่วนใหญ่จะระบายน้ำเสียที่รวบรวมได้ลงแหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัดทำให้เกิดมลภาวะแก่แหล่งน้ำธรรมชาติและสร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศ ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละวันจะมีประมาณร้อยละ 80 - 90 ของปริมาณน้ำที่แต่ละคนใช้ (ค่าเฉลี่ยการใช้น้ำในกิจกรรมประจำวันคือ 200 ลิตรต่อคนต่อวัน) เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นปริมาณน้ำเสียก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (สถาบันวิจัยสังคม, 2553) พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของ

มนุษย์ในปัจจุบันทำให้ต้องใช้ทรัพยากรน้ำมากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการที่จะขยายตัวตามระดับของการพัฒนา นิศาชล ทองขาว (2547 : 6) กล่าวว่า การใช้น้ำในโรงแรมขนาดใหญ่ สนามกอล์ฟ และบริการลี้ยงรถยนต์จะสิ้นเปลืองมากกว่าในการเพาะปลูกเมื่อเทียบในด้านประโยชน์ที่ได้รับ การใช้น้ำของภาคบริการยังส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการ

สภาพปัญหาความเสื่อมสภาพของแม่น้ำลี้เกิดจากกิจกรรมของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำลี้และชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งการปล่อยน้ำเสียจากชุมชน การบุกรุกลำน้ำเพื่อการเกษตร รวมถึงการทิ้งขยะริมตลิ่งแม่น้ำปรากฏการณ์เหล่านี้ก่อให้เกิดสภาพความเสื่อมสภาพของแม่น้ำลี้ทั้งคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ดินเขิน ฤดูแล้งน้ำจะเหลืออยู่เฉพาะหน้าฝายทดน้ำเท่านั้น ปลาในแม่น้ำลดจำนวนลงโดยเฉพาะปลาสายพันธุ์ท้องถิ่น และภาวะน้ำท่วมที่เพิ่มความรุนแรงและเกิดขึ้นแม้กระทั่งต้นฤดูฝน การแก้ไขปัญหาในอดีต และปัจจุบันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นไปที่การขุดลอกลำน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำยังไม่ได้รับการแก้ไขเนื่องจากชุมชนและองค์กรท้องถิ่นไม่มีงบประมาณในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้น้ำของประชาชนโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบประปาเข้าถึงก่อให้เกิดปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากอาคารบ้านเรือนหรือสถานประกอบการต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะปล่อยลงสู่ทางหรือท่อระบายน้ำสาธารณะ น้ำเสียจากท่อหรือทางระบายน้ำสาธารณะก็จะไหลลงสู่แม่น้ำลี้โดยตรง จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ไขโดยเร่งด่วน การศึกษานี้จึงได้สะท้อนสภาพปัญหาการใช้และการจัดการน้ำเสียในระดับครัวเรือนอันจะนำไปสู่การสร้างและจัดกิจกรรมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการน้ำที่เหมาะสม โดยมุ่งให้กิจกรรมเกิดขึ้นทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชนที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชาวบ้านมีการวางแผนและติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษของแม่น้ำลี้เกิดขึ้นอย่างถาวรอันจะส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพชุมชนและการใช้ประโยชน์แม่น้ำลี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำลี้จังหวัดลำพูน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และการใช้น้ำในชีวิตประจำวันกับพฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน
3. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำในแม่น้ำลี้อันจะนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติร่วมกันของชุมชน เอกชนและภาครัฐเพื่อการใช้ประโยชน์แม่น้ำลี้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเชิงปริมาณ คำนวณขนาดครัวเรือนตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ

Stanley, et .al. (1990) ได้ครัวเรือนตัวอย่าง 390 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเชิงคุณภาพ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) เพื่อให้ได้บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตรงตามที่ต้องการและกระจายอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ด้านต่างๆ จากแม่น้ำลี้ ซึ่งการศึกษานี้ได้คัดเลือกตัวแทนเพื่อทำการศึกษาเชิงคุณภาพจากบุคลากรในหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข และด้านการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มภาคประชาชน และตัวแทนประชาชน จำนวน 18 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชุด เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้น้ำ และการจัดการน้ำเสียในระดับครัวเรือน การใช้น้ำในชีวิตประจำวัน และการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นในด้านการใช้น้ำในชีวิตประจำวันเท่ากับ 0.84 และพฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนมีค่าเท่ากับ 0.81 เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนและแนวทางแก้ไข และเครื่องมือชุดที่ 3 เป็นแนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้คนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทัศนะของตนเองออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจ ครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้น้ำและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ประกอบด้วย ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ ซึ่งผ่านการอบรมชี้แจงรายละเอียดของข้อคำถาม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อคำถาม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไปในทางเดียวกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความเที่ยงของการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การใช้น้ำในชีวิตประจำวันและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนใช้สถิติพรรณนาแจกแจงความถี่นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การใช้น้ำในชีวิตประจำวัน

การวิเคราะห์การใช้น้ำในชีวิตประจำวันของประชาชน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของการใช้น้ำในชีวิตประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.57 ± 0.58) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดด้านการใช้น้ำเพื่อการชำระล้าง (ค่าเฉลี่ย = 2.59 ± 0.57) รองลงมาด้านการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว (ค่าเฉลี่ย = 2.59 ± 0.55) สำหรับการใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 2.49 ± 0.62) ดังนำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้น้ำในชีวิตประจำวันของประชาชน (N=390)

การใช้น้ำ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการใช้
การใช้น้ำเพื่อการชำระล้าง	2.65	0.57	มาก
การใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว	2.59	0.55	มาก
การใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์	2.49	0.62	มาก
รวม	2.57	0.58	มาก

ผลการศึกษายังพบว่า เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งประชาชนจะเพิ่มการใช้น้ำในครัวเรือนมากขึ้น และบางพื้นที่ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ส่งเสริมให้แต่ละหมู่บ้านผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดขายทำให้ปัญหาลดลง ในส่วนของแม่น้ำลี้มีการเปลี่ยนแปลงที่เสื่อมลงปัญหานี้ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้เพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

พฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน

การวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.01 ± 0.56) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 2.49 ± 0.62) รองลงมาด้านการทำบ่อดักไขมัน (ค่าเฉลี่ย = 2.01 ± 0.59) สำหรับการใช้น้ำสำหรับชำระล้างก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมมีค่าคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 1.56 ± 0.48) ดังนำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดการน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน (N=390)

การปฏิบัติ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการใช้
การกำจัดเศษอาหาร	1.98	0.48	ปานกลาง
การทำบอดักไขมัน	2.01	0.59	ปานกลาง
การใช้ประโยชน์จากน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว	2.49	0.62	มาก
การใช้สารชีวภาพบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม	1.56	0.48	น้อย
รวม	2.01	0.56	ปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน และเห็นว่าน้ำเสียที่ปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมสภาพของแม่น้ำลำ ถึงแม้บางครัวเรือนจะมีการทำบอดักไขมันแต่ก็เป็นเพียงบอดินที่กักน้ำให้ตกตะกอนก่อนปล่อยลงสู่คลองสาธารณะ และท่อระบายน้ำฝนก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำลำต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน

การศึกษานี้มีสมการพยากรณ์ ดังนี้ $y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_7x_7$ ทั้งนี้เมื่อนำตัวแปรส่วนบุคคลทั้ง 6 ตัวเข้าสมการแล้วคำนวณด้วยวิธี Enter ได้ค่า F เท่ากับ 6.989 Sig เท่ากับ 0.004 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R²) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.536 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรส่วนบุคคลทั้งหมด 7 ตัวแปร อธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนได้ร้อยละ 53.6 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า มีตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ การใช้น้ำในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนหมายความว่า ประชาชนที่มีการใช้น้ำในชีวิตประจำวันสูงมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับต่ำ ในส่วนของรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงจะมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับสูง และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน หมายความว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนมานานจะมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับสูง ดังนำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน

ตัวแปร	(b)	t	P - value
อายุ (ปี)	0.251	1.917	0.352
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (ปี)	0.36	1.235	0.047*
จำนวนห้องส้วมในครัวเรือน (ห้อง)	0.412	1.235	0.374
ระยะห่างของที่พักอาศัยกับแม่น้ำลี้ (กิโลเมตร)	0.122	1.464	0.059
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	0.148	1.569	0.458
รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	0.29	1.368	0.039*
การใช้น้ำในชีวิตประจำวัน (ค่าคะแนนทั้งหมด)	- 5.89E-008	-.235	0.021*
$R^2 = 0.536$	$SEE = 2.360$	$F = 6.989$	$Sig.0.004$

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในแม่น้ำลี้

การใช้น้ำในชีวิตประจำวันของประชาชนมีการใช้น้ำทุกด้านในปริมาณมากและการใช้น้ำในชีวิตประจำวันยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนริมฝั่งแม่น้ำลี้ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำเสียในระดับครัวเรือนซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้แม่น้ำลี้เกิดภาวะมลพิษทางน้ำ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาจากการสนทนากลุ่ม พบว่า การที่จะแก้ไขปัญหาให้ยั่งยืนและประสบความสำเร็จ ประชาชนจะต้องก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง ซึ่งในพื้นที่ศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและการดำเนินการของชุมชน แต่โดยอำนาจหน้าที่

การดำเนินงานและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำในแม่น้ำลี้ปัจจุบันยังเป็นนโยบายที่ผลักดันโดยภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ประชาชนยังขาดความตระหนัก และขาดจิตสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรน้ำ ขาดแหล่งสนับสนุนด้านเงินทุนและงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ แต่ยังมีกลุ่มรักษาน้ำลี้และเครือข่ายภาคประชาชนที่ดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขปัญหาน้ำลี้และได้รับการยอมรับและเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำลี้เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งนี้การที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น กระบวนการจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งต้องแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ทั้งผลการวิจัย การศึกษาภาคสนาม และผลการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ที่สนับสนุนด้านการแสวงหาเทคนิคและเทคโนโลยีการจัดการที่เหมาะสม

การสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์แม่น้ำลี้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะต้องนำมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหานี้ โดยต้องแสวงหาแนวทางการใช้ทรัพยากรในแม่น้ำลี้ทั้งทรัพยากรน้ำ สัตว์น้ำ พืชน้ำที่ใช้เป็นอาหารร่วมกัน โดยอาจจะใช้แนวทางการสร้างความสมดุลระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เหมาะสมซึ่งจะต้อง

ให้ประชาชน เข้าใจสถานะสิ่งแวดล้อมของตนตลอดจนเรียนรู้ปัจจัยหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเสื่อมสภาพของแม่น้ำลี้ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการกิจกรรมและสร้างแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ในส่วนของสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างองค์ความรู้โดยอาจจะต้องประสานงานกับหน่วยงานราชการทั้งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 รวมถึงมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

การใช้น้ำในชีวิตประจำวันของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดด้านการใช้น้ำเพื่อการชำระล้าง ส่วนการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว ทั้งนี้ประชาชนที่มีการใช้น้ำในชีวิตประจำวันสูงมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับต่ำ ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงและอยู่อาศัยในชุมชนมานานจะมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับสูง ในส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาให้ยั่งยืนและประสบความสำเร็จประชาชนจะต้องก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

โดยทั่วไปครัวเรือนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมีทรัพยากรน้ำเหลือใช้ และช่วงระยะเวลาที่ศึกษาปลายปี 2554 ถึงต้นปี 2555 ปริมาณน้ำในแม่น้ำลี้และลุ่มน้ำทั่วประเทศมีปริมาณน้ำจำนวนมาก รวมถึงในพื้นที่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านที่มีกำลังส่งน้ำในปริมาณที่ประชาชนสามารถใช้ได้ตลอดเวลา และเหลือใช้ปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการใช้น้ำในครัวเรือนที่เพิ่มมากขึ้นทุกด้านโดยเฉพาะการใช้น้ำเพื่อการชำระล้าง สอดคล้องกับรายงานของเทศบาลตำบลแม่ตืนซึ่งตั้งอยู่ตอนกลางของแม่น้ำลี้ รายงานว่าในพื้นที่เทศบาลมีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้น้ำของประชาชนโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบประปาเข้าถึงก่อให้เกิดปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากอาคารบ้านเรือนหรือสถานประกอบการต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะปล่อยลงสู่ทางหรือท่อระบายน้ำสาธารณะ น้ำเสียจากท่อหรือทางระบายน้ำสาธารณะก็จะไหลลงสู่แม่น้ำลี้ต่อไป (เทศบาลตำบลแม่ตืน, 2555)

พฤติกรรมจัดการน้ำเสียในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะการใช้สารชีวภาพบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรและยังไม่มีองค์ความรู้ด้านการใช้สารชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย รวมถึงในพื้นที่ยังไม่สามารถหาสารชีวภาพได้ ซึ่งการที่จะเกิดกระบวนการการปฏิบัติได้นั้นจำเป็นต้องเกิดการเสริมแรงทั้งองค์ความรู้และการได้มีโอกาสทดลองปฏิบัติ และเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน (สมณฑา พรหมบุญและคณะ, 2540 : 28 – 29)

ประชาชนที่มีการใช้น้ำในชีวิตประจำวันสูงมีการจัดการน้ำเสียในครัวเรือนในระดับต่ำเนื่องจากประชาชนอาจจะขาดความตระหนักและขาดจิตสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรน้ำ ถึงแม้แต่น้ำเสียซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำหลักในพื้นที่จะปรากฏสภาพความเสื่อมสภาพมากขึ้น รวมถึงวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนที่มุ่งแต่การหารายได้เลี้ยงครอบครัวทำให้ขาดความสนใจและไม่เห็นความสำคัญของการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือนก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งการศึกษาของศุภชัย สัมปปีโต และคณะ (2546) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพในบริเวณลุ่มน้ำชีเปลี่ยนแปลง คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจจัยที่เพิ่มขึ้นทั้งนี้มูลเหตุมาจากความยากจนของคนและสภาพภูมิอากาศที่แล้งทำให้การทำมาหากินของคนยากลำบาก ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสิ้นเปลือง

ในส่วนของการข้อเสนอแนะประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมทั้งการใช้ทรัพยากรในแม่น้ำลำร่วมกันและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สะท้อนให้เห็นว่าแม่น้ำลำยังมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ ถึงแม้จะมีความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนบ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาในส่วนของการข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานกระบวนการปฏิบัติการตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การร่วมกันเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง
2. ในพื้นที่ยังขาดกระบวนการการเรียนรู้ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารชีวภาพในการบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน ควรสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยผ่านสถานศึกษาในพื้นที่
3. การใช้น้ำในชีวิตประจำวันได้สะท้อนพฤติกรรมของประชาชนที่เกิดจากความขาดจิตสำนึกและวางแผนทรัพยากรน้ำ การศึกษานี้ช่วยให้เห็นสภาพปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ซึ่งจะทำให้การแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังตรงจุดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2551). *สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550*. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- เทศบาลตำบลแม่ตืน. (2555). *สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2555. จาก <http://www.tb-maetuen.com>
- นิศาชล ทองขาว. (2547). *การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ : กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่ตาช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- สถาบันวิจัยสังคม. (2553). *โครงการจัดทำร่างแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับประชาชน: กรณีศึกษาจังหวัดลำพูน*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555. จาก <http://www.sri.cmu.ac.th>
- สุมนทา พรหมบุญ และคณะ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศุภชัย สัมปปีโต และคณะ. (2546). *ความหลากหลายทางชีวภาพกับชุมชนท้องถิ่นลุ่มแม่น้ำชี*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- O'Connor, J.E. and Costa, J.E. (2004). *The world's largest floods, past and present -Their causes and magnitudes*. U.S. Geological Survey Circular 1254.
- Stanley L., David W. Hosmer Jr, Janelle K., and Stephen K. Lwanga. (1990). *Adequacy of Sample Size in Health Studies*. Geneva: WHO.
- Vickie, F. (2011). *Floods, Drought Drive World Food Prices to Record Highs*. Retrieved October 9, 2012, from <http://www.accuweather.com>
- Wen, Qing Lu and others. (2008). *Water Pollution and Health Impact in China : A Mini Review*. Open Environmental Sciences. 2 : 1- 5.
- World Health Organization. (2009). *WHO Guidelines for Drinking-water Quality Policies and Procedures. WHO Guidelines for Drinking-water Quality*. Geneva World Health Organization.

ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ศิริพร อธินิมสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคล และพฤติกรรมทางการเมืองกับความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ที่มีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีความคิดเห็นในด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ด้านจำนวนคน และ ด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมตามลำดับ

2. ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ส่วนใหญ่มีการตอบสนองต่อข่าวสารการเมืองโดยนำข้อมูลที่ได้รับมาไตร่ตรอง พิจารณาถึงความถูกต้องของข้อมูลก่อนเสมอ และส่วนใหญ่มีการพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนร่วมงาน รับทราบข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์ มีความไม่แน่ใจในมุมมองความคิดทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของตนเอง มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นครั้งคราว

3. ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ที่มีระดับการศึกษา การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกเปิดรับสื่อสาธารณะและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคิดเห็น/ การชุมนุมสาธารณะทางการเมือง/ ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่

Opinion of Taxi Drivers toward Politic Rallies in Bangkok

Siriporn Teeraniyonsuk

Abstract

This research aimed at: examining opinion toward politic rallies and political behaviors of taxi drivers; the relationship between personal status and political behaviors toward politic rallies.

The results showed that :

1. the taxi drivers' general opinion toward public political assembly, the level of opinion was at the "agree" level. If considering each aspect, the taxi drivers rated the most opinion on the arrangement of political speaking stage, and the second most opinion on place, number of people and power of involvement respectively.

2. most of taxi drivers responded to political news by first considering the correctness of the information they obtained. Most of taxi drivers talked about politics with their co-workers, and obtained political news from newspapers. The political opinions and general democratic political ideology were at the unsure level. Their involvement was occasionally.

3. the taxi drivers have different education, response to political news, political communication process, political involvement, selection to receive public media, and democratic political ideology would have different opinion toward politic rallies.

Keywords : opinion/ politic rallies/ taxi driver

ความนำ

สังคมไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยลอกเลียนแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาจากประเทศตะวันตก ซึ่งมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรม รวมทั้งประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติแตกต่างจากสังคมไทยโดยสิ้นเชิง จึงทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย โดยการเปลี่ยนแปลงในระยะแรก นั้นได้มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองไทยให้เป็นไปตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ว่าด้วยอำนาจ อธิปไตยเป็นของประชาชน และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม 2475 ได้กำหนดชัดเจนว่าพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญ โดยจะทรงใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินผ่านทางสถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และ สถาบันตุลาการ และได้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิของพลเมืองให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของประชาชนควบคู่กันไป (วัชร, 2545)

สำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย เนื่องจากเป็นเมืองที่ใช้ระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย และได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก ทำให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ รวมถึงการแสดงออกทางการเมืองด้วย จึงทำให้นักศึกษา และประชาชนกล้าคิด กล้าทำ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ทำให้สถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบันเกิดความไม่สงบ และขาดความสามัคคีกันด้วยการรวมกลุ่มประท้วงที่ล้นแต่มีการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการก่อ เหตุการณ์ชุมนุมทั้งสี่ ซึ่งเหตุการณ์รวมกลุ่มกันเพื่อเดินขบวนประท้วงต่อรัฐบาลก็ได้เกิดขึ้นเพียงใน ปัจจุบันแต่เป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตที่ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและ เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศที่ต้องจารึกอยู่ในประวัติศาสตร์ไทย

จนถึงปัจจุบันได้เกิดเหตุการณ์ครั้งสำคัญในประเทศไทยตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ได้แก่ การจัดการชุมนุมสาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองได้เกิดขึ้นต่อเนื่องและรุนแรงขึ้นหลายครั้งการเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตยของมวลชนกลุ่มใดกลุ่ม หนึ่งได้นำมาซึ่งความเสียหายให้กับประเทศทั้งในแง่ชื่อเสียงและเศรษฐกิจ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง กลุ่มของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง 2 ฝ่าย ต่างมีจุดประสงค์เดียวกันคือ ต้องการให้สังคมไทยมีประชาธิปไตยที่แท้ จริง แต่แนวทางการเรียกร้องให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยของทั้ง 2 ฝ่ายอาจแตกต่างกัน แก่นนำแต่ละฝ่าย ต่างระดมมวลชนมาเพื่อต่อสู้เรียกร้องให้ได้มาซึ่งชัยชนะ (วอซทีวี, 2553)

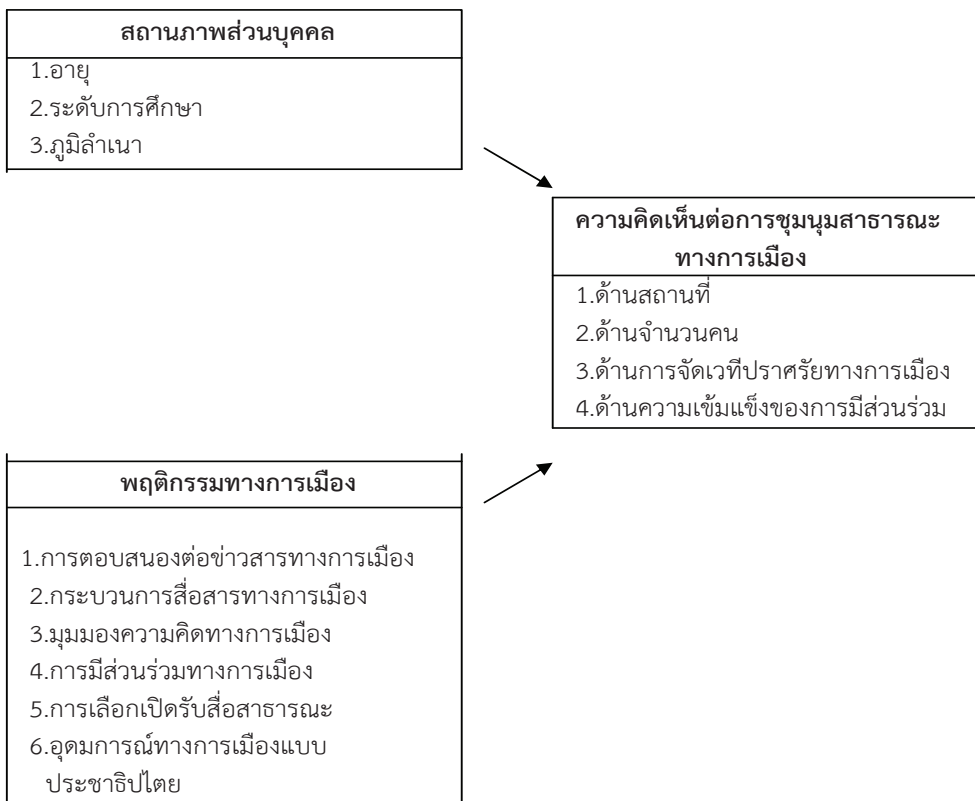
ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง เนื่องจากการ ชุมนุมในปัจจุบันนี้ แต่ละครั้งจะมีระยะเวลาที่ยาวนานต่อเนื่อง ส่งผลกระทบอย่างมากต่อบุคคลทั่วไป โดยเลือกศึกษาผู้ประกอบการอาชีพขับรถแท็กซี่ เนื่องจากกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ได้เคยมีส่วนร่วมชุมนุมประท้วง ต่อต้านรัฐบาล และอาชีพขับรถแท็กซี่มีกลุ่มที่ชัดเจน และมีการสื่อสารหรือพูดคุยกับคนจำนวนมากใน แต่ละวันเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นจึงได้รับความคิดที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคล กับความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองกับความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ที่มีสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และ ภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ ได้แก่ การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง มุมมองความคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกเปิดรับสื่อสาธารณะ และอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึงความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพซัฟฟัรด์แท็กซี่ โดยนำแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแดน สว่างวัฒน์ (2546) แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพุทธิมน ศิงฆมานันท์ (2547) และแนวคิดการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนิลบล ใจอ่อนนุ่ม (2543) และกฤติยา ยิ่งยง (2549) ซึ่งได้แก่ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองด้านสถานที่ ด้านจำนวนคน ด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมือง และด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมมาเป็นตัวแปรในการศึกษา และจะพิจารณาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา และพฤติกรรมทางการเมืองประกอบด้วย การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง มุมมองความคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกเปิดรับสื่อสารสาธารณะ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยจากการศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามภาพดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มคนซัฟฟัรด์แท็กซี่ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระบบของกรมขนส่งทางบก จำนวน 120,000 คน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, 2555) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ กำหนดให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 399 คน และได้สำรวจแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน เลือกสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทำการสุ่มใน 2 เขต ได้แก่ เขตจตุจักร และเขตลาดพร้าว

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรต้น คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ส่วนตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านจำนวนคน ด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมือง และด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม และ พฤติกรรมทางการเมือง ประกอบด้วย ได้แก่ การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง มุมมองความคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกเปิดรับสื่อสารสาธารณะ และ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแดน สว่างวัฒน์ (2546) แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพุทธิมน ศิงฆมานันท์ (2547) และแนวคิดการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนิลุบล ใจอ่อนนุ่ม (2543) และกฤติยา ยิ่งยืน (2549) โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง 2) กระบวนการสื่อสารทางการเมือง ใช้ระดับการวัดข้อมูลนามบัญญัติ (nominal scale) 3) มุมมองความคิดทางการเมือง 4) การมีส่วนร่วมทางการเมือง 5) การเลือกเปิดรับสื่อสารสาธารณะ และ 6) อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านจำนวนคน ด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมือง และด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม จากนั้นทำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม 0.836

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยอาศัยเครื่องมือคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและรอรับแบบสอบถามกลับในทันทีโดยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2555 ถึง วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ หลังจากนั้นจะนำมาวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเพื่อหาผลสรุปในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าที (t-test Independence) และค่าเอฟ (One-Way Analysis of Variance, F-test) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองใช้สถิติ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่

1.1 การตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง พบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ส่วนใหญ่มีการตอบสนองต่อข่าวสารการเมืองโดยนำข้อมูลที่รับมาไตร่ตรองพิจารณาถึงความถูกต้องของข้อมูลก่อนเสมอ

1.2 กระบวนการสื่อสารทางการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่มีการพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนร่วมงาน รับทราบข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์เพราะนำเสนอข่าวได้สะดวกและรวดเร็วทันใจ

1.3 มุมมองความคิดทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่โดยรวมนั้นมีระดับความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย มากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาคือ หากได้รับเชิญให้ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในทันที โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจและ หากได้มีโอกาสชักชวนผู้อื่นให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจะรับดำเนินการในทันที โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ตามลำดับ

1.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่โดยรวมนั้นอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีส่วนร่วมในกิจกรรมไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับประเทศมากที่สุด โดยมีส่วนร่วมอยู่ในระดับเป็นประจำ รองลงมาคือไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น มีพรรคการเมืองในดวงใจ และมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เข้าร่วมฟังปราศรัยทางการเมืองในการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมรณรงค์หาเสียงทางการเมือง สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง และ เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองในการประท้วงต่อรัฐบาล ตามลำดับ

1.5 การเลือกเปิดรับสื่อสารสาธารณะของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่โดยรวมนั้นมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีความคิดเห็นในประเด็นที่ว่าเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจและอยากรู้มากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาคือ เปิดรับข่าวสารเพื่อการรับรู้และการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้นโดยมีความเอาใจใส่เป็นพิเศษ และเปิดรับข่าวสารเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้ ตามลำดับ

1.6 อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่โดยรวมนั้น มีระดับความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีความคิดเห็นในประเด็นที่ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการบังคับหรือรางวัลลuringใจมากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาคือ ประชาชนทุกคนมีสิทธิทางการเมือง เหตุการณ์รัฐประหารที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือเป็นเรื่องปกติ ความต้องการของประชาชนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลไม่ว่าความต้องการหรือการกระทำดังกล่าวจะเป็นไปด้วยความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม และการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องปกติ ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่โดยรวม นั้น มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่ มีความคิดเห็นในด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมือง มากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ด้านจำนวนคน และด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง ด้านสถานที่ของผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่โดยรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ด้านจำนวนคนมีระดับความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ ด้านการจัดเวทีปราศรัยทางการเมืองมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และด้านความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมมีระดับความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ

3. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า

3.1 ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่ที่มีอายุ และภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

3.2 พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่เรื่องการตอบสนองต่อข่าวสารทางการเมือง เรื่องกระบวนการสื่อสารทางการเมือง เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรื่องการเลือกเปิดรับสื่อสารสาธารณะ และเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในขณะที่ พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่เรื่องมุมมองทางการเมืองแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่ที่มีพฤติกรรมทางการเมืองในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองต่างกัน สอดคล้องกับโรเบิร์ต จี มีโดว์ (Robert G. Meadow, 1980) ที่กล่าวถึงการชักจูงว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในอันที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือผู้นำในระบบการเมือง เพื่อสนองความคิดเห็นในการตัดสินใจหรือปัญหาที่มีผลกระทบถึงประชาชน มักอยู่ในรูปของการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านร่างกฎหมาย หรือนโยบายอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ นั่นคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกันเพื่อสนองความคิดเห็นทางการเมืองต่างกัน

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการแท็กซี่ที่มีพฤติกรรมทางการเมืองในด้านการสื่อสารทางการเมืองต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองต่างกัน สอดคล้องกับเบรน แมคแนร์ (Brain McNair, 1995) ได้อธิบายว่า การสื่อสารทางการเมืองมีส่วนประกอบรวม 3 ส่วนคือ องค์การทางการเมือง สื่อและประชาชน (Citizens) ในส่วนองค์กรทางการเมือง นั้นหมายถึง พรรคการเมือง องค์การสาธารณะ กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มกดดัน กลุ่มก่อการร้าย และรัฐบาล

พรรคการเมือง สร้างขึ้นจากปัจเจกบุคคลที่มีความคิดอุดมการณ์ตรงกันมารวมกันทำให้เกิดวัตถุประสงค์ร่วมกัน พรรคการเมืองต่างก็มีภารกิจในการที่จะสื่อสารให้กับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้เข้าใจวัตถุประสงค์และให้การยอมรับ และพิสูจน์ให้เห็นอุดมการณ์และความตั้งใจของพรรคผ่านการเลือกตั้ง พรรคการเมืองก็ต้องสื่อสารกับสื่อในรูปแบบของการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่จะแสดงจุดยืนของตนให้เป็นที่เข้าใจและแพร่หลายไปสู่ผู้รับสาร และให้พรรคมั่นใจว่าได้รับการตอบรับสูงและได้รับการปฏิเสธน้อยที่สุด ส่วนของสื่อทำหน้าที่สื่อสารทางการเมืองส่งไปยังทั้งองค์กรทางการเมืองและประชาชนในรูปของรายงาน บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์ และ ประชาชน หรือผู้รับสาร (Audience) เป็นเป้าหมายสูงสุดของพรรคการเมืองจะส่งสารและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้รับสารหรือประชาชนสามารถสะท้อนความรู้สึกนึกคิดผ่านทางจดหมายหรือทางการสำรวจความคิดเห็น และยังสอดคล้องกับประมะ สตะเวทิน (2546) ที่กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง ทำให้เกิดการปฏิบัติ เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ยอมรับทัศนคติใหม่เกิดความทะเยอทะยานแล้ว สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ประชาชนลงมือปฏิบัติต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง หรือนโยบายการปกครองของรัฐบาลและฝ่ายค้าน การออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การไปแสดงประชามติ เป็นต้น

นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการซึ่งมีพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองต่างกัน สอดคล้องกับ จรุง สุภาพ (2538) ที่กล่าวว่า อุดมการณ์ทางการเมือง คือ แนวความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง การกำหนดผู้ที่จะทำหน้าที่ปกครองเพื่อที่จะใช้ในการชักจูงความคิดเห็นหรือเพื่อที่จะต่อต้านหรือยับยั้งความคิดอื่น เพื่อการป้องกันสิ่งสำคัญที่พึงรักษาไว้ หรือการปฏิรูปหรือการจำกัดสถาบันสังคมที่สำคัญถือเป็นความเชื่อส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนย่อยของระบบความเชื่อที่ใหญ่กว่าอาจจะได้มาจากกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง อุดมการณ์ทางการเมืองจะสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบ วิธีการปกครอง หลักการปกครอง และการดำเนินชีวิตของบุคคลถือเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเมือง เพราะอุดมการณ์เป็นเสมือนจุดหมายปลายทาง เป็นรากฐานในการดำเนินการ และเป็นแรงดลใจให้เกิดการปฏิบัติจากความหมายของลัทธิการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอยู่มาก เช่นในลัทธิการเมืองเป็นเรื่องพื้นฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่ง และอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องความเชื่อความเข้าใจ ดังนั้นหลักการที่ปรากฏอยู่ในลัทธิการเมืองอาจเป็นเหตุให้เกิดความเชื่ออันมีลักษณะเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองได้ และยังสอดคล้องกับ ณิชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2548) ที่กล่าวว่า อุดมการณ์ทางการเมืองมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมือง ตลอดจนการใช้อำนาจรัฐและการให้ความชอบธรรมแก่บทบาทของรัฐบาล อีกทั้งยังสะท้อนถึงสภาพของสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ที่ต้องการสื่อสารข่าวสารทางการเมืองหากต้องการให้ข่าวสารนั้นไปถึงยังกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ ควรเลือกใช้สื่อหนังสือพิมพ์ และควรตระหนักด้วยว่า เมื่อผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ได้รับข่าวสารมาแล้วจะมีการนำไปพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน และจะนำข้อมูลนั้นมาไตร่ตรองพิจารณาถึงความถูกต้องของข้อมูลก่อนเสมอ ดังนั้นควรนำเสนอข่าวสารทางการเมืองที่ตรงตามความเป็นจริงและตรงไปตรงมา ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่จัดการชุมนุม หรือหน่วยงานของรัฐบาล เช่น เทศกิจ สำนักงานเขต ควรจัดเตรียมสาธารณูปโภคที่สะอาดและถูกสุขอนามัยไว้สำหรับผู้มาชุมนุม
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม ควรควบคุมการชุมนุมให้เป็นการชุมนุมที่สงบรวมถึงผู้ชุมนุมเอง หากพบเห็นสิ่งใดที่อาจจะก่อให้เกิดความไม่สงบ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยระงับเหตุการณ์นั้นโดยทันที เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่สงบหรือความรุนแรงที่อาจตามมาได้
4. รัฐบาลควรจัดเตรียมสถานที่สำหรับการจัดเวทีปราศรัยให้พร้อมสำหรับการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพราะหากประชาชนจัดตั้งเวทีปราศรัยเองตามสถานที่ที่พวกเขาเหล่านั้นพอใจอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาการดูแลความสงบเรียบร้อย เป็นต้น

การทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น อาชีพมอเตอร์ไซด์รับจ้าง อาชีพผู้ประกอบการบริเวณมักมีการชุมนุมทางการเมืองเป็นประจำ อาชีพตำรวจ เป็นต้น แล้วนำมาเปรียบเทียบกับว่า อาชีพแต่ละอาชีพมีความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมืองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น
3. ควรศึกษาถึงผลกระทบและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการชุมนุมสาธารณะทางการเมือง
4. ควรขยายขอบเขตเครื่องมือในการศึกษาให้กว้างยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ละเอียดและหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา ยั่งยืน. (2549). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ในวิกฤตการณ์ทางการเมืองยุคปลายรัฐบาลทักษิณ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุภาพ. (2538). *ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิต. (2548). *รัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แดน สว่างวัฒน์. (2546). *อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิลุบล ใจอ่อนน้อม. (2543). *การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมะ สดะเวทิน. (2546). *หลักนิติศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- พุทธิมน ศิงฆมานันท์. (2547). *วัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ไซยสาร. (2545). *การเมืองภาคประชาชน*. กรุงเทพฯ : วี.เจ. พรินติ้ง.
- McNair, Brain. (1995). *An Introduction to Political Communication*. New York : Routledge.
- Meadow, Robert G.. (1980). *Politics as Communication*. University of Michigan.

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อนาการออมสิน

ณิชภัทร ไทยเทศ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อนาการออมสินในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปริมาณเงินฝาก ปริมาณหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ปริมาณเงินลงทุนในหลักทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารออมสิน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลา (time series data) รายปี ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2553 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares – OLS)

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณเงินสินเชื่อ ปริมาณหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อ แต่ไม่มีนัยสำคัญในการอธิบาย อย่างไรก็ตามอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี และปริมาณเงินลงทุนในหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินให้สินเชื่อในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปริมาณสินเชื่อ/อัตราดอกเบี้ย/หนี้สูญ

Factors Affecting the Quantity of Credit at the Government Saving Bank

Nichapat Thaitad

Ramkamhaeng University

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationships between the quantity of the money supply allocated for credit at the Government Savings Bank (GSB) and the quantity of deposits, the quantity of bad debts and doubtful debts, the quantity of investment monies in securities, and the minimum overdraft rate (MOR). The data were collected from the period between 1996 and 2010 and analyzed using the ordinary least squares (OLS) method.

The Findings showed that the quantity of deposits at the GSB was found to be directly correlated with the quantity of money supply allocated for credit at the GSB at the statistically significant level of reliability of 99 percent. The quantity of bad debts and doubtful debts were determined to be directly correlated with the quantity of money supply allocated for credit but without statistical significance. However, the MOR and the quantity of investment monies in securities were found to be inversely correlated with the quantity of money supply allocated for credit at the statistically significant level of reliability of 95 and 99 percent, respectively.

Keywords : the quantity of credit/ overdraft rate/ bad debts

ความนำ

ธนาคารออมสินจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการออมเงินของประชาชนและดำเนินนโยบายเพื่อตอบสนองการบริหารงานของรัฐบาลในด้านการเป็นแหล่งเงินทุน ทำให้ธนาคารออมสินมีบทบาทในการให้บริการสินเชื่อมากขึ้น และได้ปรับเปลี่ยนนโยบายและเป้าหมายที่เคยเป็นเพียงธนาคารเพื่อการออมเพียงอย่างเดียว มาสู่การเป็นธนาคารเพื่อสังคมมากขึ้น ธนาคารจึงกลายเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจฐานราก ในปี พ.ศ. 2552 ธนาคารได้ปล่อยสินเชื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจมูลค่า 781,457 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2553 มูลค่า 1,111,755 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 ร้อยละ 42.27 ทำให้ในปี พ.ศ.2553 ธนาคารได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบปฏิบัติการสินเชื่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ลูกค้าได้รับการด้านสินเชื่อที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นธนาคารได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อให้มีความหลากหลายและมีรูปแบบที่แตกต่าง ซึ่งสร้างความโดดเด่นในตัวผลิตภัณฑ์เพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือกมากขึ้น ปัจจุบันธนาคารออมสินมีสาขาทั่วประเทศจำนวน 863 สาขา มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นรัฐวิสาหกิจในรูปของสถาบันการเงินที่มีรัฐบาลเป็นประกันโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

ปริมาณสินเชื่อรวมและปริมาณเงินฝากรวมของธนาคารออมสิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 - 2553 มีดังนี้

ปี พ.ศ.	ปริมาณเงินฝากรวม	(หน่วย: ล้านบาท)		
		อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	ปริมาณสินเชื่อ รวม	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2544	483,418.67	-	228,970	-
2545	522,320.56	8.04	264,209	15.39
2546	554,375.85	6.14	286,036	8.26
2547	580,229.49	4.66	346,317	21.07
2548	583,251.13	0.52	397,463	14.76
2549	614,233.50	5.31	431,946	8.67
2550	643,946.17	4.84	461,100	6.75
2551	702,479.05	9.08	545,398	18.28
2552	921,540.70	31.18	781,457	43.28
2553	1,180,247.91	28.07	1,111,755	42.27

- ที่มา : 1. รายงานประจำปี พ.ศ. 2538 (หน้า 1), โดย ธนาคารออมสิน, 2538, กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
2. รายงานประจำปี พ.ศ. 2544 (หน้า 2-3), โดย ธนาคารออมสิน, 2544, กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
3. รายงานประจำปี พ.ศ. 2547 (หน้า 3), โดย ธนาคารออมสิน, 2547, กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.

ข้อมูลจากตารางข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ปริมาณสินเชื่อและปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึงปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2551 มีปริมาณสินเชื่อ 545,398 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2550 คิดเป็นร้อยละ 18.28 และปี พ.ศ. 2552 มีปริมาณสินเชื่อ 781,457 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 คิดเป็นร้อยละ 43.28 และในปี พ.ศ. 2553 มีปริมาณสินเชื่อ 1,111,755 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 คิดเป็นร้อยละ 42.27

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีส่วนกำหนดปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสิน และปัจจัยที่สำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสิน นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปริมาณเงินฝาก ปริมาณหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ปริมาณเงินลงทุนในหลักทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารออมสิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดการประเมินและการพิจารณาสินเชื่อ โดยวิธี 6C ตัวชี้วัดเครดิต (6 Cs Policy) และกลยุทธ์ 5P สูตรสำเร็จธุรกิจนวัตกรรม (5 Ps) เนื่องจากก่อนการพิจารณาสินเชื่อ สถาบันการเงินจะให้ผู้ขอสินเชื่อกรอกใบสมัครขอสินเชื่อในเอกสารประกอบและหนังสือยินยอม เพื่อใช้ในการเรียกดูข้อมูลเครดิตของผู้ขอสินเชื่อในเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการตัดสินใจในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้สินของผู้กู้ โดยสถาบันการเงินส่วนใหญ่จะใช้หลัก 6 Cs Policy เป็นแนวทาง ซึ่งประกอบไปด้วย คุณลักษณะหรือวินัยในการใช้จ่าย และการชำระสินเชื่อในอดีตของผู้ขอเครดิต โดยดูได้จากรายงานของเครดิตบูโร ความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สิน พิจารณาจากการทำงานที่มั่นคงและอายุการทำงานปัจจุบัน เงินทุนหรือสินทรัพย์ที่เป็น

แหล่งเงินสำรองสำหรับการชำระหนี้ในกรณีเกิดปัญหากับรายได้ของผู้กู้ ทำให้ไม่สามารถจ่ายชำระหนี้คืนได้ ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขที่มีผลกระทบต่อรายได้เช่น เศรษฐกิจ อาชีพหรือเงื่อนไขในการกู้ หลักประกันที่เป็นทรัพย์สินซึ่งผู้กู้นำมาจำนำหรือจำนอง เพื่อให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจและลดความเสี่ยงหากผู้ขอสินเชื่อ ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดและปัจจัยต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อว่าผู้ขอสินเชื่อจะใช้สินเชื่ออย่างสมเหตุสมผลและจะไม่เป็นการก่อร่างสร้างหนี้จนเกินตัวหรือไม่มีเหตุที่จะต้องมียอดสินเชื่อเพิ่มขึ้น

แนวคิดการพิจารณาสินเชื่อโดย วิธี 5 Ps การพิจารณาปล่อยสินเชื่อให้ผู้กู้แต่ละราย ธนาคารต้องมีจุดประสงค์และกำหนดเงื่อนไขพิจารณา โดยใช้วิธี 5 Ps ประกอบการพิจารณา ได้แก่ อันดับแรกที่ต้องคำนึงคือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ต้องมีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับที่มีอยู่ อันดับรองลงมาคือโอกาสทางการตลาด ต้องวิเคราะห์ดูความเป็นไปได้ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์นั้นเสียก่อนว่ามีโอกาสต่อสู้และสร้างส่วนแบ่งได้มากขนาดไหน คำนวณการลงทุนหรือไม่ อันดับสามคือ สินค้าต้องตรงตามความต้องการของผู้บริโภค อันดับสี่ การวางแผนที่มีมาตรการและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เพียงพอ อันดับสุดท้ายคือ โปรโมชันซึ่งจะมีส่วนจูงใจและช่วยต่อยอดให้กับธุรกิจ โดยจุดเด่นของโปรโมชัน คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าเพื่อกระจายข่าวสารและบอกผ่านไปยังผู้บริโภค

สำหรับทฤษฎีที่นำมาเป็นแนวทางในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการแสวงหากำไรสูงสุด กล่าวคือ การศึกษาระดับจุลภาคของกิจการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่มีจุดหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด เช่นเดียวกับธุรกิจอื่น การถือสินทรัพย์และหนี้สินที่เหมาะสมเพื่อให้ได้กำไรสูงสุดนั้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ เช่น สินทรัพย์ที่ธนาคารถืออยู่ โดยสินทรัพย์เหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ สินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ เงินให้กู้ยืม และการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ และสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ เงินสดสำรองตามกฎหมาย และเงินสำรองส่วนเกิน ธนาคารพาณิชย์จะพยายามดำรงเงินสำรองให้ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นซึ่งจะมีเงินสดสำรองส่วนเกินอยู่เพียงเล็กน้อย การศึกษาพฤติกรรมในการจัดสรรสินทรัพย์ของธนาคารนั้นมีข้อสมมติที่ว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการปรับตัว การถือครองสินทรัพย์และหนี้สินให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในกรณีที่ธนาคารกลางใช้มาตรการทางการเงินต่าง ๆ ส่งผลทำให้ปริมาณเงินของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผล ทำให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการให้สินเชื่อ เพื่อให้มีความเข้าใจในสภาพและฐานะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ สามารถพิจารณาได้จากบัญชีงบดุลของธนาคารพาณิชย์ จากงบดุลด้านสินทรัพย์ประกอบด้วย เงินสดในมือและเงินฝากในธนาคารอื่น รวมถึงเงินสดสำรองตามกฎหมาย ส่วนเงินทุนในหลักทรัพย์ของธนาคารโดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากหลักทรัพย์รัฐบาลมีความเสี่ยงต่อการลงทุนต่ำ ด้านหนี้สินมีรายการสำคัญคือ เงินฝาก อัตราการหมุนเวียนของเงินฝากมากเท่าใดก็จะทำให้เงินฝากนั้นมีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อในทางลบ เงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์และบัญชีเงินกองทุนเป็นจำนวนเงินที่ประกันความปลอดภัยให้แก่ผู้ฝาก รายการทั้งสามรายการทางด้านหนี้สินนี้นับเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ใช้อธิบายถึงสาเหตุการมีอยู่จริง และระดับของการปันส่วนสินเชื่อแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อตามแนวคิดของ Tucker กรณีไม่นำความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาอธิบาย กล่าวคือ เมื่อระบบตลาดมีอุปสงค์สินเชื่อมากกว่าอุปทานสินเชื่อ ทำให้เกิดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์เพื่อขจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินให้หมดไปทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้น ตลาดธนาคารพาณิชย์เป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อ ซึ่งเป็นผลมาจาก 2 กรณี กรณีแรกคือเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างอิสระเกิดความล่าช้าทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน และกรณีที่สอง เมื่อความต้องการกู้ยืมของลูกคามีมากกว่าปริมาณเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์ปรารถนาให้กู้ยืมได้ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศใช้ขณะนั้นธนาคารพาณิชย์จะไม่สามารถให้กู้ยืมตามที่ต้องการได้ทั้งหมดทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อ โดยธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ยืมเพียงบางราย ซึ่งการปันส่วนสินเชื่อมักเกิดขึ้นพร้อมกับการที่ธนาคารพาณิชย์จะเรียกร้องเงื่อนไขที่ไม่เกี่ยวกับราคา การปันส่วนสินเชื่อลักษณะที่สองคือ กรณีนำความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาพิจารณา ภาวะที่ตลาดมีคุณภาพ อุปสงค์สินเชื่อเท่ากับอุปทานสินเชื่อ แต่ถ้าระบบเศรษฐกิจมีอุปสงค์สินเชื่อไม่เท่ากับอุปทานสินเชื่อ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจะปรับตัวสูงขึ้นเพื่อขจัดอุปสงค์ส่วนเกินให้หมดไปเกิดดุลยภาพใหม่ในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ถ้าอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมสามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์การปันส่วนสินเชื่อจะไม่เกิดขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารออมสิน (LOAN) คือ ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารออมสินเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อผลประกอบการของธนาคาร เนื่องจากปัจจุบันรายได้ส่วนใหญ่ของธนาคารมาจากการดำเนินงานด้านการให้สินเชื่อ หากธนาคารมีการปล่อยสินเชื่อในปริมาณที่มากก็จะมีผลต่อกำไรหรือผลประกอบการของธนาคารมากด้วย ซึ่งข้อมูลการศึกษาที่แสดงอยู่ในงบการเงินจากรายงานประจำปีของธนาคารออมสิน

ตัวแปรอิสระ

1) ปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน (DEP) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงรายได้ ด้านเงินฝากของธนาคารออมสิน เนื่องจากธนาคารมีการรับฝากเงินทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากต้องจ่ายกับลูกค้า ธนาคารต้องบริหารจัดการเพื่อให้มีรายได้กลับเข้ามาสู่ธนาคาร และเพื่อจ่ายเป็นค่าตอบแทนให้กับผู้นำเงินมาฝาก ซึ่งผู้ฝากก็จะได้ผลตอบแทนตามอัตราดอกเบี้ยเงินฝากแต่ละประเภทตามที่กำหนด ซึ่งหากธนาคารมีการรับฝากเงินจากลูกค้ามาก ธนาคารจะมีการปล่อยสินเชื่อให้เพิ่มมากขึ้น

2) ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสิน (NPLs) เป็นข้อมูลที่แสดงความเสี่ยงด้านสินเชื่อของธนาคารออมสิน เนื่องจากเมื่อธนาคารปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้าแล้ว หากลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้คืนธนาคารได้ตามเงื่อนไข จะทำให้เกิดปัญหาปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยธนาคารต้องมี

การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นต้นทุนที่ธนาคารต้องมีการตั้งสำรองเป็นค่าใช้จ่ายของธนาคาร ซึ่งหากธนาคารมีปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ปริมาณสูงก็จะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคารได้ ข้อมูลในการศึกษาเป็นข้อมูลจากรายงานประจำปีของธนาคารออมสิน ในด้านสินทรัพย์ และหนี้สินของธนาคารออมสิน ดังนั้นหากธนาคารมีการปล่อยสินเชื่อในปริมาณมาก จึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเช่นกันสมมติฐานปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อ

3) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (MOR) ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำประเภทเงินกู้ที่มีระยะเวลาของธนาคารออมสิน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินการด้านสินเชื่อ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีผลกระทบทั้งการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าและความสามารถในการชำระหนี้สินเชื่อของลูกค้า โดยธนาคารจะมีการพิจารณาการใช้อัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทสินเชื่อ โดยพิจารณาทั้งในด้านประเภทสินเชื่อที่ลูกค้าขอใช้บริการ ความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจของลูกค้า ความสามารถในการชำระคืนของลูกค้า รวมถึงแนวโน้มหรือภาวะแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากประกาศเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารออมสิน สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะมีความสัมพันธ์กับปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสินในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลทำให้ธนาคารได้รับรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งถ้าหากธนาคารปล่อยสินเชื่อในปริมาณมากก็จะมีรายได้รับด้านดอกเบี้ยมากขึ้น ในทางตรงข้าม เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีการปรับตัวลดลง รายรับของธนาคารด้านดอกเบี้ยก็จะลดลงด้วย ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสิน

4) เงินลงทุน (INV) เป็นข้อมูลที่แสดงถึงฐานะความมั่นคงของธนาคารเนื่องจากหากธนาคารไม่สามารถเรียกคืนเงินต้นจากลูกค้าได้ เป็นผลทำให้ธนาคารมีหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งต้องใช้เงินทุนที่มีอยู่มาเพื่อใช้หมุนเวียนในการดำเนินงานต่อไป ดังนั้น เงินกองทุนจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึงปี 2553 จากรายงานประจำปี วารสารธนาคารออมสิน บทความวิจัยต่าง ๆ และข้อมูลสถิติตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของธนาคารแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์และประเมินผล ทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีทางเศรษฐมิติวิเคราะห์สมการโดยกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares - OLS) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแสดงในสมการดังต่อไปนี้

$$\text{Loan} = 42164.24 + 1.145014\text{DEP} + 1.478161\text{NPLs} - 10812.41 \text{ MOR} - 1.07293\text{INV} + e$$

$$(34.77010)^{***} \quad (0.698407)^{ns} \quad (-2.183325)^{**} \quad (-6.586238)^{***}$$

$$R^2 = 0.997731 \quad \text{Adj. R}^2 = 0.996823$$

$$\text{D.W.} = 2.954091 \quad \text{F-stat} = 1099.265$$

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t Statistics

***มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

***มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

LOAN คือ ปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสิน (หน่วย : ล้านบาท)

DEP คือ ปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน (หน่วย: ล้านบาท)

NPLs คือ ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสิน (หน่วย:ล้านบาท)

MOR คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำประเภทเงินกู้ที่มีระยะเวลาของธนาคารออมสิน (Minimum Overdraft Rate--MOR) (ร้อยละ)

INV คือ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หน่วย: ล้านบาท)

ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทุกตัวที่ได้จากการคำนวณสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับตัวแปรตามได้ร้อยละ 99.77 ($R^2 = 0.997731$) โดยมีค่า F Statistic = 1099.265 หมายความว่า ปริมาณเงินฝาก เงินลงทุนในหลักทรัพย์ หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ สามารถอธิบายความผันแปรของปริมาณสินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่า Durbin-Watson Statistic (D. W.) เท่ากับ 2.9540 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ส่วนตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสิน ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ พบว่า ปริมาณเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสิน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณสินเชื่อของธนาคารออมสินเนื่องจากเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ธนาคารน่าจะปล่อยสินเชื่อมากขึ้น แต่เนื่องจากธนาคารออมสินเป็นธนาคารที่ดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลซึ่งต้องปล่อยกู้ให้กับลูกค้าในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ จึงมีผลทำให้ปล่อยสินเชื่อได้มาก เงินลงทุนในหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสิน เนื่องจากเงินลงทุนที่นำมาปล่อยกู้ขึ้นเป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาตามนโยบายรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ธนาคารออมสิน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของธนาคาร เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินฝากมีผลต่อปริมาณสินเชื่อมากที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเงินฝากมีผลทำให้ปริมาณสินเชื่อเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากปริมาณเงินฝากเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของปริมาณสินเชื่อ ยิ่งมีเงินฝากมากปริมาณการให้สินเชื่อก็จะเพิ่มตาม ส่งผลให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นตามด้วย สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อ เนื่องจากการปล่อยสินเชื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในปริมาณมากมีผลทำให้ปริมาณหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญสูงขึ้นตามปริมาณสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นธนาคารควรพิจารณาวางแผนควบคุมการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อให้ผู้กู้แต่ละรายด้วยความรอบคอบ เพื่อลดความเสี่ยงในการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าแต่ละราย

2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสินนั้นว่าเป็นการศึกษาที่อยู่ในวงจำกัด แต่สาเหตุที่เลือกศึกษาเนื่องจากธนาคารออมสินเป็นธนาคารที่ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นธนาคารออมสินจึงควรมีการวางแผนควบคุมการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างทั่วถึงและต้องไม่ส่งผลกระทบต่อธนาคาร อีกทั้งจะสามารถดำเนินงานตามแนวทางของนโยบายธนาคารได้ด้วย

3. จากการศึกษาที่พบว่า ปริมาณเงินฝาก หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสิน เนื่องจากธนาคารออมสินเป็นธนาคารที่ดำเนินนโยบายส่วนใหญ่ตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งนโยบายของรัฐบาลจะเน้นให้ปล่อยสินเชื่อเพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ดังนั้นธนาคารออมสินต้องควบคุมปริมาณเงินฝาก หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ให้อยู่ในระดับที่ไม่มีผลเสียต่อธนาคาร

เอกสารอ้างอิง

- กุลธารินทร์ บุญครอง. (2555). กลยุทธ์ 5 P สูตรสำเร็จธุรกิจนวัตกรรม. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2555, จาก <http://incquity.com>
- ณิชภัทร ไทยเทศ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อ ธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารออมสิน. (2538). รายงานประจำปี พ.ศ. 2538. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2544). รายงานประจำปี พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2547). รายงานประจำปี พ.ศ. 2547. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2549). รายงานประจำปี พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2550). รายงานประจำปี พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2551). รายงานประจำปี พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2552). รายงานประจำปี พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2553). รายงานประจำปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารออมสิน. (2554). ข้อมูลการบริการด้านสินเชื่อ. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2554, จาก <http://www.gsb.or.th>
- ธนาคารออมสิน. (2555). ประวัติธนาคาร. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2555, จาก <http://www.gsb.or.th>
- รัชชัย ทองผึ้ง. (2549). ปัจจัยกำหนดปริมาณสินเชื่อของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิวัฒน์ กาญจนภูมิษฐ์. (2551). 6 C ตัวชี้วัดเครดิต: ให้กู้หรือไม่ให้กู้. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.creditsiam.com/>
- ปิยพร พานทอง. (2552). ปัจจัยกำหนดปริมาณสินเชื่อธนาคารออมสินเขตลพบุรี. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิวา กองศักดิ์. (2545). ปัจจัยส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยและสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรัตน์ พรหมมนตรี. (2552). สินเชื่อธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วเรศ อุปาทิก. (2544). เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย

จันทนา ศรีอมร

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552 ทำการวิเคราะห์ โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS)

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของภาคใต้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณเงินฝากของประชาชนในภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินฝากของประชาชนในภาคใต้ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนจะนำเงินไปฝากไว้กับธนาคารไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนเป็นหลักแต่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และประชาชนในภาคใต้ส่วนใหญ่มีรายได้จากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก รายได้ที่ได้นั้นจึงนำไปลงทุนทำการเกษตร โดยการซื้อที่ดิน ตันกล้ายางพาราและตันกล้ำปาล์มน้ำมัน

คำสำคัญ : การออม/ ประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย

Factors Affecting the Savings of Residents in the Southern Part of Thailand

Jantana Sriamorn
Ramkhamhaeng University

Abstract

In this study, the researcher investigated factors affecting the savings of residents in the southern part of the Kingdom of Thailand including 14 provinces of Krabi, Chumphon, Trang, Nakhon Si Thammarat, Narathiwat, Pattani, Phangnga, Phatthalung, Phuket, Yala, Ranong, Songkhla, Satun, Surat Thani. The relevant secondary data collected from the period between 1995 and 2009 and analyzed by applying the ordinary least squares (OLS) method.

The results showed that the value of products from the southern part of Thailand was found to be directly correlated with the amount of deposits of residents in the south. This finding was in consonance with the relevant hypothesis postulated for this investigation at the statistically significant reliability level of 99 percent. The average deposit rate at commercial banks was inversely correlated with the amount of deposits of the residents under study. This finding was incongruent with the relevant hypothesis posited for this inquiry since the residents under study deposit their money with banks without taking into consideration the return. However, they were concerned with safeguarding life and limb and possessions. The major source of income for most of the residents in the south was agricultural in nature. For the most part, therefore, they reinvest their income as agriculturalists by virtue of purchasing new land, rubber tree seedlings and oil palm tree seedlings.

Keywords : Savings, Residents in the Southern Part of Thailand

ความนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการค้า การลงทุนและการรวมกลุ่มทางธุรกิจนำไปสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและอาศัยความรู้เป็นฐานในการพัฒนา ทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมในการสร้างระบบ กลไก และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวก้าวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเพิ่มขีดความสามารถ และการแข่งขันของประเทศ แต่ละประเทศต่างต้องการให้ประเทศของตนมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ ต้องการให้ประชากรของประเทศอยู่ดีกินดี เศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ เงินออมนับเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและปัจจัยสำคัญในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความยั่งยืน และเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ลดความผันผวนทางเศรษฐกิจ

การออม คือ การเก็บสะสมเงินที่ละเล็กละน้อยให้มากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ โดยได้รับอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน เมื่อนำเงินออมกับผลตอบแทนที่ได้รับไปลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดการขยายตัวทางระบบเศรษฐกิจ (กองทุนรวม, 2555, www.thaimutualfund.com) ซึ่งจะเห็นได้ว่า การออมเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในช่วงที่ผ่านมาแนวโน้มของการออมโดยภาพรวมลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุที่การออมลดลงส่วนหนึ่งมาจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่รายได้ของครัวเรือนลดลง จึงทำให้เก็บเงินออมได้น้อยลงและการออมถือได้ว่าเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญอีกด้วย การที่มีปริมาณเงินออมสูงจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วสามารถนำเงินออมที่มีไปเป็นทุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีการจ้างงานเต็มที่ ประชากรมีรายได้มากขึ้น มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นหรือแม้กระทั่งเลือกที่จะสร้างความมั่นคงให้เพิ่มพูนจากเงินออมดังกล่าวได้ นอกจากนี้การมีเงินออมยังช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น เนื่องจากโลกในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเสี่ยง การออมเงินที่เหมาะสมอาจจะไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว แต่หลักที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว ๆ ไป คือ ทุกคนควรจะออมเงินให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 10 ของรายได้รวม (สมาคมกวางแผนการเงินไทย, 2555) ซึ่งในความเป็นจริงคนส่วนใหญ่จะออมเงินได้น้อยกว่านี้ และในทางตรงกันข้ามประเทศที่ไม่มีการส่งเสริมในเรื่องของการออมเงินก็จะทำให้การพัฒนาประเทศทำได้ยากลำบาก การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานจำเป็นต้องพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในส่วนของบุคคลการออมเงินมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ช่วยให้ชีวิตมีทางเลือกที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเลือกที่จะซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เช่น บ้าน ที่ดิน และเลือกที่จะจัดหาการศึกษาที่ดีให้แก่บุตรหลาน เป็นต้น การออมเงินจะเริ่มจากวัยที่เพิ่งจบการศึกษาและเริ่มต้นทำงานซึ่งการเริ่มต้นชีวิตการทำงานรายจ่ายค่อนข้างสูง จึงทำให้เงินเหลือเก็บสำหรับการออมจำกัดและเมื่อทำงานนานขึ้นเกิดทักษะความชำนาญในการทำงาน มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นในขณะที่รายจ่ายต่าง ๆ ค่อนข้างคงที่ ความสามารถในการออมน่าจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ความเป็นจริงคนในวัยหนุ่มสาวและวัยทำงานส่วนใหญ่อยู่ในวัยก่อร่างสร้างตัว สร้างครอบครัว

ต้องการมีทรัพย์สินที่มีมูลค่า เช่น รถยนต์ คอนโดมิเนียม หรือบ้านเป็นของตัวเอง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันก็ยังคงอยู่เท่าเดิม การจะได้มาซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ เหล่านี้ก็ต้องกู้ยืมจากสถาบันการเงินอันนำมาซึ่งภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องผ่อนคืนเงินกู้ดังกล่าวทุกเดือนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการออม ทำให้ปริมาณเงินออมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ถึงแม้ว่าเงินเดือนจะเพิ่มสูงขึ้นก็ตาม

เงินออมเป็นปัจจัยที่กำหนดการลงทุนให้ระบบเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ลดความผันผวนของระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ฉะนั้นการที่ประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าเพียงใดนั้นจึงจำเป็นต้องมีปัจจัยในการขับเคลื่อน ซึ่งปัจจัยนั้นคือ การออม ถ้าพิจารณาการออมเงินแยกเป็นรายประเภทในปัจจุบัน พบว่า ภาครัฐซึ่งประกอบด้วย รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจมีส่วนการออมมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจ และครัวเรือนตามลำดับ เพราะฉะนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมการออมให้มากขึ้น จึงจะเห็นได้ว่าเงินออมมีความสำคัญเพราะถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนในระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างจะสำคัญ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเป็นภูมิภาค โดยเลือกศึกษาเฉพาะกรณีของภาคใต้ เนื่องจากประชาชนในภาคใต้มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและรายได้ที่พืชผลทางการเกษตรล้วนแต่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้ (2552) พบว่า ผลิตภัณฑ์ของภาคใต้ (ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2541) ปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่าเท่ากับ 362,428 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ (GDP) โครงสร้างการผลิตของภาคใต้พึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 34.0 ของ GRP ที่เหลือเป็นมูลค่าการผลิตอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 12.4 สาขาการค้าส่งและค้าปลีกมีสัดส่วนร้อยละ 11.9 สาขาการขนส่งสื่อสารมีสัดส่วนร้อยละ 8.4 สาขาการโรงแรมและภัตตาคารมีสัดส่วนร้อยละ 5.1 และสาขาอื่น ๆ มีสัดส่วนร้อยละ 28.2 ประชาชนในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี พ.ศ. 2552 เท่ากับ 95,721 บาทต่อปี ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ซึ่งประชากรในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 98,743 บาทต่อปีขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศในปี พ.ศ. 2552 เท่ากับ 135,281 บาทต่อปี ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 136,511 บาทต่อปี

เกษตรกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญของภาคใต้มาโดยตลอด เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของภาคใต้มีการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องอยู่กับภาคการเกษตร ผลผลิตผลการเกษตรที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงประชากรภายในภาคและประเทศ ส่วนที่เหลือใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลผลิต (value added) และการจ้างงานแรงงาน ภาวะเศรษฐกิจของภาคใต้โดยรวมขยายตัวตามการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญเนื่องจากรายได้ภาคเกษตร การผลิตอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวขยายตัว ขณะเดียวกันการส่งออกและการลงทุนภาคการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ทางด้านเงินฝากและเงินสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขยายตัวดี นอกจากนี้ สินค้าทางการเกษตรยังเป็นสินค้าส่งออกเพิ่มรายได้เงินตราต่างประเทศ และช่วยลดดุลการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารายได้ประชาชนในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนที่จะได้รับจากการออมเงิน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการออมเงินของประชาชนในภาคใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีการบริโภค

เคนส์ (อ้างถึงใน มณีรัตน์ ภิญญญาภักษ์ และคณะ, 2553, หน้า 77) ได้อธิบายพฤติกรรม การบริโภคซึ่งมีสาระสำคัญว่า โดยเฉลี่ยแล้วคนเราจะบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่มากเท่ากับการเพิ่มของรายได้ ดังนั้น เมื่อระดับรายได้สูงขึ้นจะทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้กับการบริโภคมีมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวมีปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตเพียงพอแล้ว ดังนั้น จึงสรุปทฤษฎีของเคนส์ได้ ดังนี้

ก. การบริโภคแท้จริงแปรผันไปตามรายได้ที่ใช้จ่ายได้ที่แท้จริง (real disposable income) เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคก็จะเพิ่มขึ้น

ข. แนวโน้มส่วนเปลี่ยนแปลงในการบริโภค (marginal propensity to consume) มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการบริโภคจะเพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น

ค. ในขณะที่รายได้เพิ่มขึ้นสัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้จะลดลง เมื่อรายได้ที่ใช้จ่ายได้แท้จริงจะเป็นศูนย์ ก็ยังมีการบริโภคอยู่ซึ่งถือว่าเป็นระดับการบริโภคที่จำเป็นต่ำสุดในการดำรงชีวิต สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้

$$C = Ca + bYd$$

โดยกำหนดให้

$$C = \text{รายจ่ายในการบริโภค, } Yd = \text{รายได้ที่ใช้จ่ายได้}$$

$$Ca = \text{รายจ่ายในการบริโภคซึ่งมีได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้}$$

$$b = \text{แนวโน้มส่วนเปลี่ยนแปลงในการบริโภค}$$

สมการการบริโภค คือ

$$C = Ca + bYd$$

สามารถหาสมการการออมได้ดังนี้

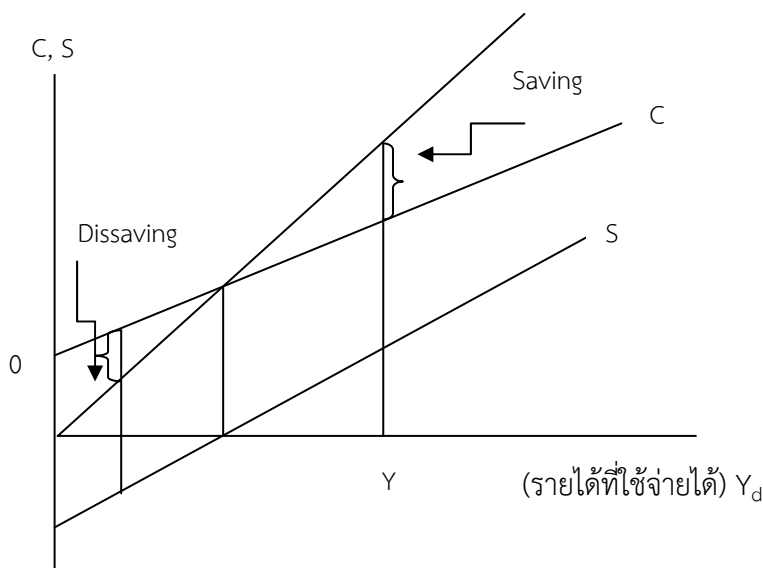
$$Yd = C + S$$

$$S = Yd - C$$

$$= Yd - Ca - bYd$$

$$= -Ca + (1 - b) Yd$$

รายจ่ายในการบริโภคและการออม

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายในการบริโภคและการออม

ที่มา : หลักเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น (หน้า 80), โดย มณีรัตน์ ภิณฺญ์ภูษาฤกษ์ และคณะ, 2553, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (The Life Cycle Theory of Consumption)

สมมติฐานเรื่องวงจรชีวิตได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดยฟรังโก โมดิกลีนิ (Franco Modigliani) อัลเบิร์ต อันโด (Albert Ando) และริชาร์ด บรัมเบิร์ก (Richard Brumberg) ดังคำกล่าวของโมดิกลีนิที่ว่า (อ้างใน Richard T.Froyen, 2001, P.302) ระดับการบริโภคของบุคคลหรือครัวเรือนไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่ที่สำคัญมากกว่าคือ ขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดคะเนในระยะยาว บุคคลได้รับการสมมติให้วางแผนการใช้จ่ายในการบริโภคตลอดชีวิตโดยพื้นฐานอยู่บนรายได้ที่คาดคะเนตลอดชีวิตของพวกเขา เพื่อให้เห็นความหมายโดยนัยของทฤษฎีนี้ฟังก์ชันการบริโภคอย่างง่ายของทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต คือ

$$C_t = \frac{1}{T} [Y_t^1 + (Y^{1e} + A_t)]$$

โดยกำหนดให้

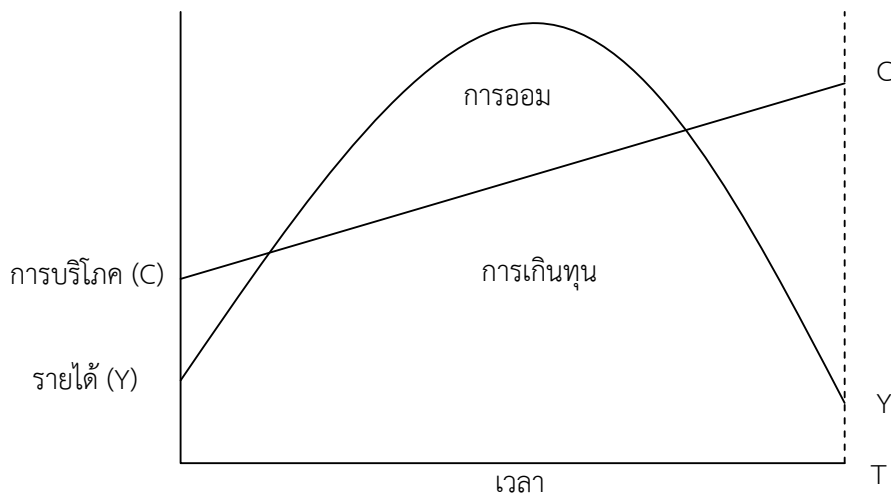
C_t = เป็นการบริโภคในระยะเวลา t สิ่งที่อยู่ในวงเล็บเป็นทรัพย์สินตลอดชีวิตที่คาดคะเนประกอบด้วย

Y_t^1 = รายได้จากแรงงานของบุคคลในระยะเวลาปัจจุบัน (t)

Y^{1e} = รายได้จากแรงงานเฉลี่ยรายปีที่คาดคะเนตลอดอนาคต ($N-1$)

A_t = มูลค่าสินทรัพย์ที่ถือในปัจจุบัน

ซึ่งแสดงว่า การบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบัน แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ในอนาคตที่คาดคะเนและทรัพย์สินที่ถืออยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิตพยายามอธิบายถึงการพึ่งพิงกันระหว่างการบริโภคกับพฤติกรรมออมของบุคคลในวงจรชีวิต คนงานหนุ่มสาวที่เข้ามาในกำลังแรงงานมีรายได้ต่ำและมีอัตราการออมต่ำ (อาจจะติดลบ) โดยรายได้จะเพิ่มขึ้นในช่วงวัยกลางคน ขณะเดียวกันอัตราการออมก็เพิ่มขึ้นด้วยและในวัยช่วงวัยเกษียณรายได้จะลดลงและอาจจะเป็นช่วงของการกินทุน (อัตราการออมติดลบ)

ภาพที่ 2 รายได้และการบริโภคตลอดวงจรชีวิต

ที่มา : จาก Macroeconomics Theories & Policies (p. 303), by R. T. Froyen, 2001, Bangkok: Pearson Education Indochina.

ฟังก์ชันการออม

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 72) ในระบบเศรษฐกิจมีเพียง 2 ภาคเศรษฐกิจ คือ ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ รายได้พึงใช้จ่าย (DI) เท่ากับรายได้ประชาชาติ (NNP) และนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเก็บออม นั่นคือ

$$Y_d = C + S$$

$$\text{ฟังก์ชันการออม : } S = f(Y_d)$$

$$\begin{aligned} \text{สมการการออม : } S &= Y_d - C = Y_d - (C_a + bY_d) \\ &= (1 - b) Y_d - C_a \end{aligned}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการออมและรายได้ก็เช่นเดียวกับการบริโภค นั่นคือ ระดับการออมย่อมแปรผันโดยตรงกับระดับรายได้พึงใช้จ่าย

ความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการออม (average propensity to save, APS)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการออม (average propensity to save, APS) คือ อัตราส่วนระหว่างการออม และรายได้พึงใช้จ่าย

$$APS = \text{การออม/รายได้พึงใช้จ่าย} = S/Y_d$$

ความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการบริโภค (average propensity to consume, APC)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงถ่วงเฉลี่ยในการบริโภค (average propensity to consume, APC) คือ อัตราส่วนระหว่างจ่ายเพื่อการบริโภคกับรายได้พึงใช้จ่าย

$$APC = \text{รายจ่ายเพื่อการบริโภค/รายได้พึงใช้จ่าย} = C/Y_d$$

ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการออม (marginal propensity to save, MPS)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการออม (marginal propensity to save, MPS) คือ การวัดค่าของการออมที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$MPS = \text{ส่วนเปลี่ยนการออม/ส่วนเปลี่ยนรายได้พึงใช้จ่าย} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการบริโภค (marginal propensity to consume, MPC)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการบริโภค (marginal propensity to consume, MPC) คือ การวัดค่าของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$MPC = \text{ส่วนเปลี่ยนรายจ่ายเพื่อการบริโภค/ส่วนเปลี่ยนรายได้พึงใช้จ่าย} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย

ตามทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของ Keynes (อ้างถึงใน ประพันธ์ เศรษฐนันท์, 2545, หน้า 205) ปริมาณเงินไม่ได้แปรผันไปตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยสำหรับอุปสงค์ต่อเงิน (demand for money) ในทฤษฎี Keynes ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของประชาชนเป็นสำคัญคือ การถือเงินของประชาชนจะต้องได้รับประโยชน์ การถือเงินของประชาชนมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเรียกว่า ค่าเสียโอกาส เนื่องจากเงินเป็นสินทรัพย์ซึ่งไม่มีอัตราผลตอบแทนเป็นอัตราดอกเบี้ย เพราะฉะนั้นการที่ประชาชนต้องการถือเงินมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราผลตอบแทนของทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ถ้าอัตราผลตอบแทนของทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ลดลง อุปสงค์ต่อเงินจะต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้นตรงกันข้าม ถ้าอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ เพิ่มขึ้น อุปสงค์ต่อเงินจะต้องมีปริมาณลดลง

สมมติฐานของการศึกษา

1. อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคใต้ (GRP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของประชาชนในภาคใต้ (S)
2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์ (R) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของประชาชนในภาคใต้ (S)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการออมของประชาชนในภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี โดยใช้ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์เป็นตัวแทนเงินออมของประชาชนในภาคใต้ การศึกษาค้นคว้านี้ใช้ข้อมูลเป็นรายปีเป็นระยะเวลา 15 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในภาคใต้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552 รวม 15 ปี

ปี พ.ศ.	เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาคใต้ (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ ภาคใต้ (ล้านบาท)	อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย เงินฝากของธนาคาร- พาณิชย์ (ร้อยละ)
2538	183,725.2	386,069.0	5.00
2539	203,221.6	417,952.0	5.00
2540	216,174.7	424,106.0	5.00
2541	230,525.0	466,168.0	4.50
2542	232,643.6	418,661.0	3.00
2543	249,133.2	450,183.0	2.50
2544	259,227.8	456,432.0	1.75
2445	263,632.4	514,690.0	1.50
2546	284,420.0	573,583.0	0.75
2547	317,314.0	650,465.0	0.75
2548	341,267.0	706,399.0	3.00
2549	370,312.0	811,515.0	4.25
2550	393,449.0	850,022.0	0.75
2551	428,498.0	910,459.0	0.75
2552	434,219.0	867,004.0	0.50

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้, โดย สำนักงานภาคใต้, ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552, สงขลา: ผู้แต่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย ดำเนินการโดยนำปัจจัยต่าง ๆ มาสร้างแบบจำลองอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในสมการและประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจากแบบจำลองโดยวิธีทางเศรษฐมิติในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squared Method--OLS)

ผลการวิจัย

สมการถดถอยเชิงซ้อนของการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยมีดังนี้

$$S = 102306.3 + 0.354179GRP - 9838.708R \\ (7.3848)^{***} \quad (-1.9301)^*$$

R Squared = 0.9040

Durbin-Watson Test (D.W.) = 1.9745

Adjusted R Squared = 0.8880

F statistic = 56.50931

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บ คือ ค่า t statistic

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

***มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการศึกษาแบบจำลองการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยได้ร้อยละ 90.40 ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (adjusted R-Squared) เท่ากับร้อยละ 90.40 โดยที่ค่า F-statistic เท่ากับ 56.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อพิจารณาเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์พบว่า ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาปัญหา Autocorrelation ทดสอบโดยค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.9745 ซึ่งอยู่ในช่วงไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

ผลการประมาณค่าทางสถิติของตัวแปรต่าง ๆ แบบจำลองการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย มีดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้มีความสัมพันธ์กับจำนวนปริมาณการออมของประชาชนในภาคใต้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์กับจำนวนปริมาณการออมของประชาชนในภาคใต้ในทิศทางตรงกันข้ามซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะการที่ประชาชนนำเงินไปฝากไว้กับธนาคารไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนทางการเงินอย่างเดียว แต่ประชาชนเป็นห่วงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2552 สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางรากฐานของการออมเงินของประชาชนให้เพิ่มขึ้นในอนาคตได้และยังสามารถเพิ่มช่องทางในการระดมเงินทุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ ปริมาณเงินฝากจะเพิ่มขึ้นได้นั้นทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนจะต้อง

ช่วยกันหามาตรการสร้างรายได้และส่งเสริมให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการฝากเงินและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงในความปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น โดยการใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร โดยการให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำการเพาะปลูกเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มผลผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยผสมและปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ในท้องถิ่นและสร้างเสถียรภาพด้านราคาและกลไกตลาดให้มีประสิทธิภาพ ลดการแทรกแซงของภาครัฐ ลดการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางโดยการกตราคาพืชผลทางการเกษตร ซึ่งรัฐบาลควรจะต้องดูแลเรื่องระดับราคาสินค้าเกษตรกรรม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2. นโยบายโดยทั่ว ๆ ไปของการส่งเสริมการฝากเงินของประชาชน คือ รมรณรงค์ให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหันมาสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นและหันมาออมเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและไว้ใช้สำหรับอนาคต และส่งเสริมให้ธนาคารขยายสาขาของธนาคารให้เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับประชาชน และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านต่าง ๆ ทางการเงิน

3. ใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ย ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ถ้าต้องการให้เงินฝากของประชาชนเพิ่มขึ้นรัฐบาลควรปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการระดมเงินออม และรัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการฝากเงินในรูปแบบต่าง ๆ และผลตอบแทนทางการเงินที่ประชาชนจะได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ แซ่หลี่. (2545). *ปัจจัยที่กำหนดการออมส่วนบุคคลในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กฤตยา ตติรังสรรค์สุข. (2554). *เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองทุนรวม. (2555). *การออมกับการลงทุน*. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555, จาก <http://www.thaimutualfund.com>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2554). *อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในตลาดเงินของธนาคารพาณิชย์*. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.bot.or.th/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้. (2548). *รายงานภาวะหนี้ครัวเรือนและผลสำรวจทัศนคติต่อการก่อหนี้และการออมของครัวเรือนในภาคใต้*. สงขลา : ผู้แต่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้. (2552). *รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้*. สงขลา: ผู้แต่ง.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. (2545). *เศรษฐศาสตร์มหภาค*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณะ พึ่งแก้ว. (2545). *การพยากรณ์ช่องว่างการออมและการลงทุนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิวัลย์ แก้วแสน. (2551). *ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนีรัตน์ ภิญโญภาสฤกษ์ และคณะ. (2553). *หลักเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2555). *หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค*. (พิมพ์ครั้งที่ 15, แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาคมนักวางแผนการเงินไทย. (2555). *สร้างรากฐานความมั่งคั่งด้วยการออม*. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555, จาก <http://www.tfpa.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *รายงานรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรจำแนกตามภาค*. ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก <http://service.nso.go.th>
- อรรสา สงสมพันธ์. (2544). *ปัจจัยที่กำหนดการออมภายในประเทศ*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรอุมา หนูช่วย. (2553). *การวิเคราะห์ปริมาณเงินฝากของประชากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Froyen, R. T. (2001). *Macroeconomic Theories & Policies*. (จิราภรณ์ ขาวงษ์, ผู้แปล). Bangkok: Pearson Education Indochina.

การส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป

ภัทรดี นกรู้รัก

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความได้เปรียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปของไทย จีน และอินโดนีเซีย โดยใช้ข้อมูลทศนิยมระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบตลอดช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2554 สำหรับประเทศจีนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2548-2550 ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 และประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปไปสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น 152.23 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลมาจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง สำหรับประเทศจีนมีมูลค่าลดลง 8.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลมาจากการขยายตัวของตลาดสหภาพยุโรป ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีมูลค่าเพิ่มขึ้น 33.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลมาจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง

คำสำคัญ : การส่งออก/ กุ้งแปรรูปของประเทศไทย

The Export of Thai Processed Shrimps to the European Union

Phattharawadi Nokrurak

Ramkhamhaeng University

Abstract

The purpose of the comparison study of the export of processed shrimps between Thai, Chinese and Indonesian to the European Union (EU) was to carry out this task, the researcher utilized relevant annual secondary data taken from the period between 2002 to 2011.

Findings were as follows: the Kingdom of Thailand (Thailand) enjoyed a revealed comparative advantage throughout the period between 2002 to 2011. The PRC enjoyed a revealed comparative advantage only in the period between 2005 to 2010, whereas Indonesia enjoyed a revealed comparative advantage from 2004 to 2011. The export value of Thai processed shrimps to the EU had an increase in value of 152.23 million US dollars. This increase was brought about by enhanced real competitive capacity. However, the PRC's value decreased by 8.71 million US dollars with the reason for this decrease being the expansion of the EU market. Finally, Indonesia exhibited an increase in value at 33.17 million US dollars due to being real competitive capacity.

Keywords : export, Thai processed shrimps

ความนำ

สังคมปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการผลิตเป็นไปตามกลไกของตลาด การค้ามีความเป็นเสรีมากขึ้น การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวในอัตราที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านการส่งออกได้ก่อให้เกิดรายได้ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารที่มีบทบาทสำคัญคือ ผลิตภัณฑ์ประมง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกุ้งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยตลอดมา จากอุตสาหกรรมกุ้งแปรรูปที่มีความเกี่ยวเนื่องตั้งแต่ภาคเกษตรในระดับต้นน้ำในรูปแบบของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การผลิตระดับฟาร์ม จนถึงการผลิตในระดับอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมกุ้งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากสามารถนำรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีเป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท และยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพในการส่งออกของประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2551) ศึกษาภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกุ้งแปรรูป พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยผลิตกุ้งได้ 5 แสนตันต่อปี ผลผลิตกุ้งส่วนใหญ่ร้อยละ 80 หรือ 4 แสนตันของผลผลิตทั้งหมดจะถูกส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศในรูปของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งแปรรูป และกุ้งกระป๋อง ประเทศไทยจึงเป็นผู้นำการผลิตกุ้ง และเป็นผู้ส่งออกกุ้งเป็นอันดับหนึ่งของโลกมานานกว่า 15 ปี

สหภาพยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีปริมาณการบริโภคกุ้งมากที่สุดในโลก ประมาณ 700,000 ตันต่อปี โดยร้อยละ 50 เป็นการนำเข้ากุ้งจากต่างประเทศ ดังนั้นผู้ส่งออกกุ้งของประเทศไทยจึงควรคำนึงถึงศักยภาพของตลาดสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ตลาดสหภาพยุโรปยังมีลักษณะเป็นตลาดร่วมของประเทศสมาชิกรวมแล้วถึง 27 ประเทศ และมีประชากรกว่า 450 ล้านคน โดยล่าสุดตลาดสหภาพยุโรปได้ขยายตัวออกไปในประเทศยุโรปตะวันออก ซึ่งยังมีโอกาสทางการตลาดอีกมาก ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกกุ้งมายังสหภาพยุโรปเป็นลำดับที่ 17 ด้วยส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพการผลิตกุ้งที่สูงถึงปริมาณร้อยละ 25 ของการผลิตกุ้งทั้งหมดทั่วโลก ตลาดสหภาพยุโรปจึงเป็นตลาดที่ยังมีโอกาสดีสำหรับการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทยอีกมาก แต่ก็มีประเทศคู่แข่งที่สำคัญอย่างประเทศจีนและประเทศอินโดนีเซีย โดยประเทศจีนนั้นเป็นคู่แข่งประเทศไทยในสินค้ากุ้งขาว ซึ่งมีความได้เปรียบประเทศไทยด้านต้นทุนการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะค่าแรง และต้นทุนลูกกุ้งที่สามารถเพาะฟักได้เอง ประกอบกับภาครัฐของประเทศจีนมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงกุ้ง โดยประเทศจีนเคยเป็นผู้นำในการผลิตกุ้งขาวในปี พ.ศ. 2545-2546 แต่หลังจากที่ประเทศจีนประสบปัญหาโรคระบาดกุ้ง ทำให้ส่วนแบ่งตลาดกุ้งของประเทศจีนลดลงอย่างไ้ก้ตามประเทศจีนยังคงครองส่วนแบ่งตลาดกุ้งในอันดับสองของโลกรองจากประเทศไทย ปัจจุบันประเทศจีนได้ปรับลดการส่งออกสินค้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยหันมาส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วย

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ากุ้งของประเทศไทยในตลาดโลกมากขึ้น สำหรับคู่แข่งอย่างประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศส่งออกรายใหญ่มีความได้เปรียบในพื้นที่การเลี้ยงแต่เสียเปรียบในการขนส่ง

กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตทั้งกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำ โดยเฉพาะผลผลิตกุ้งขาวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก แต่มีปัญหาเรื่องภูมิประเทศซึ่งมีพื้นที่เป็นเกาะ ทำให้การขนส่งไม่สะดวกเพราะการคมนาคมยังไม่ดีพอ แต่ประเทศอินโดนีเซียก็มีการส่งออกกุ้งสู่ตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบความได้เปรียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปของไทย จีน และอินโดนีเซียไปสหภาพยุโรปจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage--RCA) ในการส่งออกสินค้ากุ้งแปรรูปของไทยไปสหภาพยุโรปเปรียบเทียบกับจีนและอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญ
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกสินค้ากุ้งแปรรูปของประเทศไทย จีน และอินโดนีเซียไปสหภาพยุโรปด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Model--CMS)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของบาลาสซา (Balassa, 1989) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เพื่อเป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงลำดับของการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการเปรียบเทียบของแต่ละประเทศโดยใช้ตัววัด 2 รูปแบบ คือ Export-Import Ratio สัดส่วนของการนำเข้าส่งออกภายใต้สมมติฐานของนิยามเดียวกันและรูปแบบภาษีเดียวกัน ประเทศจะมีการได้เปรียบมากในการผลิตสินค้า ถ้าสัดส่วนของมูลค่า (F.O.B.) ของการส่งออกต่อการนำเข้าสูงขึ้น ข้อสมมติฐานที่ว่าทุกประเทศจะมีสนธิสัญญาเดียวกัน และมีรูปแบบภาษีเดียวกันไม่สามารถปฏิบัติได้ในความเป็นจริง การนำเข้าจะถูกกระทบโดยความแตกต่างในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ รวมทั้งความไม่เหมือนกันของระดับการปกป้องระหว่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีของผลิตภัณฑ์ชั้นกลาง สัดส่วนของการนำเข้าและการส่งออกจะถูกกระทบโดยอุปสงค์สำหรับความต้องการของการเปลี่ยนรูปการผลิตเพื่อการส่งออก การนำเข้าอาจกระทบเหล่านี้เข้ามามีบทบาทและการแยกพิจารณาผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดตามสถานการณ์จะช่วยลดหลักการกว้าง ๆ ของการเปรียบเทียบ ในอีกด้านหนึ่งการส่งออกจะขึ้นอยู่กับภาษีความสัมพันธ์ของบทบาทการส่งออกจะไม่ถูกบิดเบือน โดยความแตกต่างในระดับของการปกป้องทางด้านภาษี และ Export Shares RCA สามารถหาได้จากบทบาททางการค้าของแต่ละประเทศในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในแง่ที่ว่ารูปแบบของสินค้าที่ทำการค้าจะสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุน รวมทั้งความแตกต่างในปัจจัยที่ไม่ใช่ราคา

การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างการส่งออก ในการประเมิน RCA จะให้น้ำหนักส่วนใหญ่มากกับบทบาทการส่งออกมากกว่าสัดส่วนการนำเข้าและส่งออก โดยถ้าค่า RCA มากกว่า

1 แสดงว่าประเทศนั้นมีความสามารถในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ หรือยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ อยู่ และถ้าค่า RCA น้อยกว่า 1 แสดงว่า ประเทศนั้นมีความสามารถในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ลดลง หรือสูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าชนิดนั้น

แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ของลีเมอร์ และ สเติร์น (Leamer and Stern, 1970) เป็นการพิจารณาถึงผลของการส่งออกของประเทศใดประเทศหนึ่ง เมื่อสมมติว่าประเทศดังกล่าวพยายามรักษาส่วนแบ่งตลาด (Market Share) ในตลาดโลกไว้เท่าเดิม ในกรณีที่ส่วนแบ่งตลาดของประเทศใดในตลาดโลกที่กำหนดไว้คงที่ สามารถแยกได้ว่าเป็นผลมาจากการแข่งขัน ผลจากส่วนประกอบของสินค้า และผลจากการกระจายตลาด โดยพิจารณาจากการขยายตัวในแต่ละสินค้าของประเทศในสองช่วงเวลาที่แตกต่างกัน และถ้าส่วนแบ่งตลาดของประเทศดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่จะช่วยอธิบายถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกสินค้าในแต่ละชนิดว่าเป็นผลเนื่องจากการขยายตัวเฉลี่ยของการส่งออกทั้งหมดของตลาดโลก ผลของการกระจายตัวของตลาด ผลเนื่องจากความสามารถในการแข่งขันของประเทศส่งออกเอง และเป็นผลจากการปรับการส่งออกถูกหรือผิดทิศทาง โดยมีพื้นฐานการวิเคราะห์ตั้งอยู่บนข้อสมมติทั่วไปที่ว่า การส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง จะถูกกำหนดโดยปัจจัย 2 ด้าน คือ อุปทานและอุปสงค์ ซึ่งอุปทานจะขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของประเทศผู้ส่งออก และอุปสงค์จะขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของประเทศผู้นำเข้า

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกทั้งแปรรูปของประเทศไทย และประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศจีน และประเทศอินโดนีเซีย ไปยังตลาดสหภาพยุโรป ดังนั้น แบบจำลอง CMS ที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมีรูปแบบดังนี้ (Naya as cited in Jeerasak Pongpissanupichit, 1974, pp. 20-23)

$$x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0 = [G_{jk}x_{ijk}^0 - x_{ijk}^0] + [G_{jk}x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0] + ([x_{ijk}^1 - G_{jk}x_{ijk}^0] - [G_{jk}^*x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0])$$

กำหนดให้

X	=	มูลค่าการส่งออก
i	=	ประเทศผู้ส่งออก
j	=	ประเทศผู้นำเข้า
k	=	สินค้าที่ทำการศึกษา
0	=	ปีฐาน
1	=	ปีที่พิจารณา
G_{jk}	=	สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกไปยังประเทศ j ในปีพิจารณาต่อการส่งออกในปีฐาน

$$= \sum_i x_{ijk}^1 / \sum_i x_{ijk}^0$$

$$G^*_{jk} = \text{ส่วนกลับของ } G_{jk}$$

$$= \sum_i x_{ijk}^0 / \sum_i x_{ijk}^0$$

จากแบบจำลอง CMS ที่นำมาประยุกต์ใช้ สามารถอธิบายเทอมต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. $[x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0]$ คือ การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศผู้นำเข้า j จากช่วงเวลา $t = 0$ ไปสู่ช่วงเวลา $t = 1$
2. $[G_{jk}x_{ijk}^0 - x_{ijk}^1]$ คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศผู้นำเข้า j ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลก (world growth effect) ไปยังประเทศผู้นำเข้า j กล่าวคือ ถ้าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศผู้นำเข้า j ขยายตัวเท่ากับอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลกไปยังประเทศผู้นำเข้า j แล้วส่วนแบ่งตลาดสินค้า k ของประเทศ i ในประเทศผู้นำเข้า j จะคงที่
3. $[G_{jk}^*x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0]$ คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศผู้นำเข้า j ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง (pure competitiveness effect) ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกจริงกับการขยายตัวที่เพียงพอ ที่จะรักษาส่วนแบ่งตลาดสินค้า k ของประเทศ i ให้คงเดิมในประเทศผู้นำเข้า j ถ้าผลจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริงมีค่าเป็นบวก แสดงว่าส่วนแบ่งตลาดของสินค้า k เพิ่มขึ้น แต่ถ้าผลจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริงมีค่าเป็นลบ แสดงว่าส่วนแบ่งตลาดของสินค้า k ลดลงหรือชี้ให้เห็นว่าการส่งออกสินค้า k สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน
4. $[x_{ijk}^1 - G_{jk}x_{ijk}^0] - [G_{jk}^*x_{ijk}^1 - x_{ijk}^0]$ คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศผู้นำเข้า j ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากผลกระทบร่วม (interaction effect) ของการส่งเสริมการส่งออกที่ถูกหรือผิดทิศทาง ถ้าผลกระทบร่วมมีค่าเป็นบวก แสดงว่าการส่งเสริมการส่งออกได้กระทำถูกทิศทางแล้ว แต่ถ้าผลกระทบร่วมมีค่าเป็นลบ แสดงว่าประเทศ i อาจใช้ความพยายามขยายการส่งออกไปในตลาดที่หัดตัว หรือลดการส่งออกไปยังตลาดที่ขยายตัว ซึ่งเป็นการส่งเสริมการส่งออกที่ผิดทิศทาง

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสถิติ เอกสาร วารสาร รายงานการวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ไปสหภาพยุโรป แบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้ วิธีที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์สถานะทั่วไปของการผลิต การตลาด การส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ประเทศคู่แข่ง

ในการส่งออก รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งออกกึ่งแปรรูปของประเทศไทย วิธีที่ 2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้ากึ่งแปรรูปของประเทศไทย กับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ในตลาดสหภาพยุโรป ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 มีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ (Balassa อ้างถึงใน พรเพ็ญ วรสิทธิ์ และคณะ, 2547, หน้า 4)

$$RCA^M_{ij} = (x^M_{ij} / x^M_j) / (x^w_{ij} / x^w_j)$$

กำหนดให้

RCA^M_{ij} = ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกสินค้า i ของประเทศ M ไปยังตลาด j

x^M_{ij} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศ M ไปยังตลาด j

x^M_j = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ M ไปยังตลาด j

x^w_{ij} = มูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในสินค้า i ของตลาด j จากโลก

x^w_j = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของตลาด j จากโลก

i = สินค้ากึ่งแปรรูป

M = ประเทศผู้ส่งออก

j = ตลาดนำเข้า

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกกึ่งแปรรูปของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดสหภาพยุโรป โดยแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ปี พ.ศ. 2545-2549 เป็นปีฐาน และ ปี พ.ศ. 2550-2554 เป็นปีที่พิจารณา โดยใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในแต่ละช่วงเวลามาทำการวิเคราะห์ มีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ (Naya as cited in Jeerasak Pongpissanupichit, 1974, pp. 20-23)

$$X^1_{ijk} - X^0_{ijk} = [G_{jk}X^0_{ijk} - X^0_{ijk}] + [G^*_{jk}X^1_{ijk} - X^0_{ijk}] + [(X^1_{ijk} - G_{jk}X^0_{ijk}) - [G^*_{jk}X^1_{ijk} - X^0_{ijk}]]$$

กำหนดให้

X = มูลค่าการส่งออก

i = ประเทศผู้ส่งออก

j = ประเทศผู้นำเข้า

k = สินค้าที่ทำการศึกษา

0 = ปีฐาน

1 = ปีที่พิจารณา

Gjk = สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกไปยังประเทศ j ในปีพิจารณาต่อการส่งออก
ในปีฐาน

$$= \sum_i x_{ijk}^1 / \sum_i x_{ijk}^0$$

G*jk = ส่วนกลับของ Gjk

$$= \sum_i x_{ijk}^0 / \sum_i x_{ijk}^1$$

ผลการวิจัย

1. ภาวะทั่วไปของการผลิต การตลาด การส่งออกกุ้งแปรรูป

การส่งออกกุ้งของประเทศไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2554 มีปริมาณการส่งออก 281,256 ตัน คิดเป็นมูลค่า 78,144 ล้านบาท การส่งออกมีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 8.0 แต่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 สะท้อนถึงราคาผลิตภัณฑ์ที่สูงขึ้น โดยผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในรูปกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ส่งออกปริมาณ 146,976 ตัน คิดเป็นมูลค่า 37,668 ล้านบาท และกุ้งปรุงแต่งหรือทำไว้มิให้เสีย ปริมาณ 128,312 ตัน คิดเป็นมูลค่า 38,698 ล้านบาท จะเห็นว่ากุ้งปรุงแต่งหรือทำไว้มิให้เสีย มีมูลค่าการส่งออกสูงกว่ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยที่ปริมาณการส่งออกน้อยกว่า แสดงให้เห็นถึงมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์

การส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งปรุงแต่งหรือทำไว้มิให้เสียยังคงมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยในช่วง 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2554 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมากเป็นอันดับสองรองจากกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยมีการส่งออกประมาณร้อยละ 45.6 ของปริมาณการส่งออกกุ้งทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน การส่งออกเพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 11.6 และ 28.9 ตามลำดับ

การส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2554 ตลาดส่งออกกุ้งอันดับหนึ่งของประเทศไทย คือ สหรัฐอเมริกา รองลงมา คือ ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรปตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าการส่งออกกุ้งของประเทศไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2549-2554 มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้รับอัตราภาษีพิเศษ และได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Generalized System of Preferences--GSP) กลับคืนมาเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2548 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้อัตราภาษีนำเข้าของกุ้งปรุงแต่งอยู่ที่ร้อยละ 7 จากเดิมอัตราภาษีย้อยละ 20 ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์กุ้งของประเทศไทยสามารถแข่งขันทางด้านราคาได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้น และยังส่งผลให้การส่งออกกุ้งของประเทศไทยในตลาดสหภาพยุโรปมีแนวโน้มสดใสยิ่งขึ้น หลังจากที่ต้องประสบปัญหาภาวะซบเซาและยอดการส่งออกลดลงในช่วงหลายปีก่อนหน้านั้น

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลจากการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในสินค้ากุ้งแปรรูปของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศจีนและประเทศอินโดนีเซียในตลาดสหภาพยุโรป พบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า 1 ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2554 แสดงว่า ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังสหภาพยุโรป สำหรับประเทศจีนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า 1 เฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2548-2550 แสดงว่า ประเทศจีนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังสหภาพยุโรปในช่วงเวลา 3 ปีนี้เท่านั้น ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2545-2547 และปี พ.ศ. 2551-2554 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยกว่า 1 แสดงว่า ประเทศจีนมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังสหภาพยุโรป ช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2546 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 0 เนื่องจากช่วงนี้ไม่มีการส่งออก แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า 1 แสดงว่า ประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังสหภาพยุโรป ดังนั้น สรุปได้ว่าประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังสหภาพยุโรป

ผลจากการวิเคราะห์แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ของการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ประเทศจีน และประเทศอินโดนีเซีย ไปสหภาพยุโรป ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 เปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 พบว่า มูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย เพิ่มขึ้น 152.23 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลมาจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง ผลกระทบร่วม และผลจากการขยายตัวของตลาดสหภาพยุโรป มีมูลค่าเท่ากับ 79.13, 47.83 และ 25.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ลดลง 8.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลจากการขยายตัวของตลาดสหภาพยุโรป มูลค่า 34.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และผลจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง และผลกระทบร่วม ทำให้มูลค่าการส่งออกดังกล่าวลดลงเท่ากับ 26.93 และ 16.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น 33.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผลมาจากความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริง ผลกระทบร่วม และผลจากการขยายตัวของตลาดสหภาพยุโรป มีมูลค่าเท่ากับ 15.88, 9.59 และ 7.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประเทศไทยและอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งแปรรูปไปสหภาพยุโรปและมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการส่งออกกุ้งแปรรูปของประเทศไทย ดังนี้ เนื่องจากสหภาพยุโรปให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยของอาหารมาก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์กุ้งของไทยด้านความปลอดภัยอาหาร และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศให้เป็นที่ยอมรับในตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นจุดเด่นของกุ้งไทยเกี่ยวกับคุณภาพและรสชาติภายใต้มาตรฐานด้านสุขอนามัย
2. ควรมีการพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ (Bio-Technology) บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป หรือผลิตภัณฑ์พร้อมบริโภค (Ready to Eat)
3. การบริหารจัดการหรือจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวที่จะเข้าสู่อุตสาหกรรมให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีการบูรณาการในทางปฏิบัติที่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติ และเป็นประโยชน์ต่อการผลิตในระดับอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดปัญหาด้านสังคมและความมั่นคงของประเทศ
4. ส่งเสริมให้มีการขยายตลาดใหม่ เช่น กลุ่มยุโรปตะวันออก และประเทศตะวันออกกลาง และรักษาตลาดส่งออกเดิมโดยเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดให้มากขึ้น
5. ควรมีการเจรจาข้อตกลงทางการค้ากับประเทศผู้นำเข้าสำคัญทั้งในส่วนของการมาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ให้สินค้ากุ้งของไทยได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประเทศอื่น เพื่อความเป็นธรรมและเปิดโอกาสให้สินค้ากุ้งไทยสามารถเข้าไปแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมประมง. (2555). *สถานการณ์สินค้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์*. ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2555, จาก <http://fishco.fisheries.go.th>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กองประมงต่างประเทศ. (2555). *มูลค่าการส่งออกกุ้งของประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2555, จาก <http://www.fisheries.go.th/foreign/index.php>
- ณาดยา ศรีจันทิก. (2550). *การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลของประเทศอินโดนีเซีย*. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2555, จาก http://fishco.fisheries.go.th/fisheconomic/Pdf/fish_News154.pdf
- ทัชชชัย ฤกษ์สุต. (2544). *แกตต์และองค์การการค้าโลก (WTO)*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นิฐิตา เบญจมสุทิน และนงนุช พันธกิจไพบูลย์. (2548). *เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเพ็ญ วรสิทธา และคณะ. (2547). *อนาคตสินค้าส่งออกของไทยภายใต้กรอบ WTO*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สมาคมกุ้งไทย. (2555). *ผลผลิตกุ้งเลี้ยงโลก*. ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2555, จาก <http://www.shrimpcenter.com>
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, *คลังข้อมูลสารสนเทศระดับภูมิภาค*. (2555). กุ้ง. ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2555, จาก <http://www.arda.or.th>
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, *สำนักนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2*. (2551). *ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกุ้งแปรรูป*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Balassa, B. (1989). *Comparative advantage trade policy and economic development*. New York: Harvester Wheasheaf.
- Jeerasak Pongpissanupichit. (1974). *Export performance of Developing ECAFE countries: The case of Thailand*. Unpublished master's thesis, Thammasat University, Bangkok.
- Leamer, E. E., & Stern, R. M. (1970). *Quantitative international economics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Richardson, J. D. (1971). Constant market shares analysis of export growth. *Journal of International Economics*, 1(2), 227-239.

การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

อุมา วรรณชัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ ทูเรียน ลำไย และมังคุด โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2538-2553 ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางเศรษฐมิติด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) และทำการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ราคาส่งออกทุเรียนสด ผลิตรวมทั้งหมดรวมภายในประเทศเบื้องต้นของจีน และข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ราคาส่งออกลำไยสด และข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกมังคุดสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ราคาส่งออกมังคุดสด ผลิตรวมทั้งหมดรวมภายในประเทศเบื้องต้นของจีน อัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินตราของจีนและข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน

คำสำคัญ : การส่งออก/ ผลไม้สด

The Export of Fresh Fruits from Thailand to the People's Republic of China

Uma Wannachai

Ramkhamhaeng University

Abstract

In this thesis, the researcher investigated factors affecting the quantity of export of fresh fruits durian, longan and mangosteen from the Kingdom of Thailand to the People's Republic of China (PRC). The relevant time series data collected from the period between 1995 and 2010 and analyzed by means of applications of the econometric methods of linear regression analysis.

The results showed that the export price of fresh durian, the gross domestic product (GDP) of the PRC and the free trade agreement (FTA) between Thailand and China were factors affecting the quantity of fresh durian exports to the PRC. The export price of fresh longan and the FTA between Thailand and the PRC were factors affecting the quantity of fresh longan exports to the PRC. The fresh mangosteen export price, the GDP of the PRC, the Thai baht/PRC yuan exchange rate, and the FTA between Thailand and the PRC were factors affecting the quantity of fresh mangosteen exports to the PRC.

Keywords : export/ fresh fruits

ความนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในเขตร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย มีอุณหภูมิสูง มีลมทะเล และฝนเป็นปัจจัยให้มีพันธุ์ไม้เขตร้อน และสัตว์ป่านานาชนิดมากกว่าอีกหลายส่วนของโลก ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารและทรัพยากรที่สำคัญแห่งหนึ่งของทวีปเอเชีย ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงเป็นแหล่งที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร

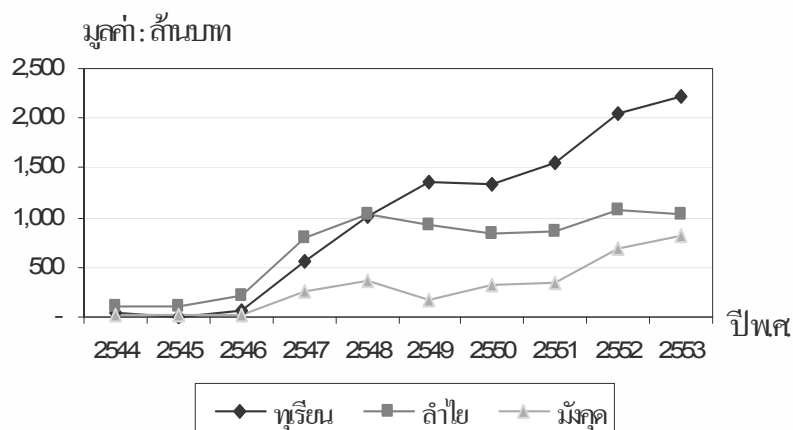
จากอดีตถึงปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรม สร้างผลผลิตทางการเกษตรเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและสามารถส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศอีกด้วย ประเทศไทยมีพืชที่สำคัญหลายชนิด รวมทั้งผลไม้ก็มีพันธุ์ไม้ที่ประเทศไทยสามารถปลูกได้หลายชนิด ซึ่งส่งผลให้มีผลผลิตหมุนเวียนสู่ท้องตลาดตลอดทั้งปี ในอดีตผลไม้สดส่วนใหญ่จะใช้บริโภคภายในประเทศ แต่ปัจจุบันการเพาะปลูกผลไม้ได้มุ่งผลผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศเพียงอย่างเดียว แต่ได้มุ่งการผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศด้วย ถึงแม้ว่าผลไม้สดจะไม่ใช้สินค้าเกษตร ที่นำเงินตราเข้าประเทศมูลค่ามากเท่ากับพืชเศรษฐกิจหลักอื่นๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและยางพารา แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผลไม้สดจึงเป็นกลุ่มสินค้าที่มีความสำคัญในการส่งออกเพราะสามารถทำรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยนอกจากจะนำเงินตราเข้าประเทศเพิ่มขึ้นแล้วยังช่วยลดปัญหาภาวะผลไม้ล้นตลาดซึ่งส่งผลให้ราคาผลไม้สดภายในประเทศตกต่ำเนื่องจากมีปริมาณผลไม้ในท้องตลาดมากกว่าความต้องการของผู้บริโภค

การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยมีมานานแล้วซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทยเนื่องจากความได้เปรียบในศักยภาพด้านการผลิตของสินค้าเกษตรของไทย อีกทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนมีประชากรจำนวนมาก (กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2546, หน้า 150) ในปี พ.ศ.2553 สาธารณรัฐประชาชนจีนมีประชากรประมาณ 1,340 ล้านคน (Asian Development Bank, 2011)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศและดำเนินนโยบายเปิดประเทศ หลังจากนั้นสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เป็นประเทศที่มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าในปริมาณมาก (วิทยากร เชียงกูล, 2547, หน้า 30-37) ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้านอกจากจะส่งผลดีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วยังส่งผลดีให้กับประเทศคู่ค้าด้วย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2544 จีนได้เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกเพื่อให้ได้รับประโยชน์ทางการค้า และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดปัญหา ลดอุปสรรคทางการค้า และเพื่อขยายมูลค่าสินค้า การบริการ การลงทุน รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสอง (อิสร์กุล อรุณหฤ, 2548, หน้า 60)

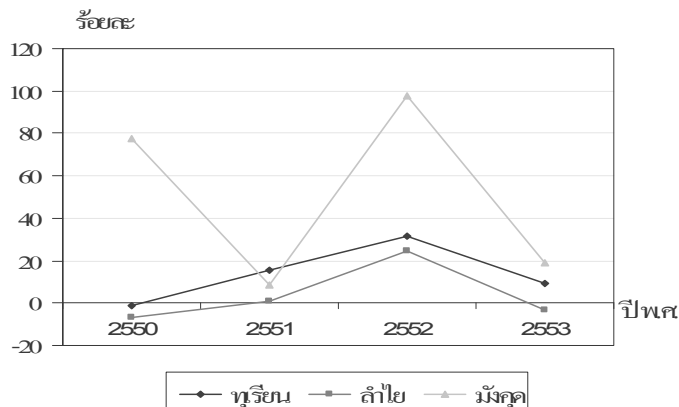
ผลไม้สดระหว่างไทยและจีนค่อนข้างมีการแบ่งแยกตลาดที่ชัดเจน กล่าวคือ ประเทศไทยส่วนใหญ่มีการผลิตผลไม้เมืองร้อนจึงมีการส่งออกผลไม้เมืองร้อนเป็นหลัก เช่น ลำไย ทูเรียน เงาะ มังคุด ลิ้นจี่ และฝรั่ง เป็นต้น ในขณะที่ประเทศจีนก็มีการผลิตผลไม้เมืองหนาวและมีการผลิตผลไม้เมืองร้อนไม่มากนักในปัจจุบัน จีนจึงส่งออกผลไม้เมืองหนาวเป็นหลัก อาทิ แอปเปิ้ล แพร์ เป็นต้น ดังนั้น ในอุตสาหกรรมผลไม้จึงอาจกล่าวได้ว่า ไทยและจีนมีลักษณะเป็นคู่แข่งกันมากกว่าคู่แข่งในการส่งออกผลไม้ของไทย

จากภาพที่ 1 มูลค่าการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี พ.ศ 2550-2553 มีมูลค่าการส่งออก 4,425 4,967 6,876 และ 6,471 ล้านบาท ตามลำดับ (กระทรวงพาณิชย์, กรมส่งเสริมการส่งออก, 2553, หน้า 1) ส่วนใหญ่ผลไม้ที่ส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเป็นผลไม้สดเนื่องจากชาวจีนนิยมบริโภคผลไม้สดจากความเชื่อว่ามีผลดีต่อสุขภาพมากกว่าผลไม้แปรรูป ผลไม้สดที่จีนมีการนำเข้าจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ทูเรียน ลำไย และมังคุด ในระหว่างปี พ.ศ.2551-2553 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกผลไม้สดไปสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น โดยทูเรียนมีมูลค่าการส่งออก 1,552 2,040 และ 2,228 ล้านบาท ตามลำดับ และมังคุดมีมูลค่าการส่งออก 346 684 และ 813 ล้านบาทตามลำดับ ส่วนลำไย มีมูลค่าการส่งออก 861 1,070 และ 1,033 ล้านบาทตามลำดับ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2554, ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.ops3.moc.go.th>)

ภาพที่ 1 มูลค่าการส่งออกทูเรียน ลำไย มังคุดไปจีนระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2553

ที่มา : ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศ, โดย กรมศุลกากร, 2554, ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.customs.go.th>

ภาพที่ 2 อัตราการขยายตัวการส่งออกผลไม้สดของไทยไปจีน ระหว่างปี พ.ศ.2551-2553
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554, ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554,
จาก <http://www.oae.go.th>

จากภาพที่ 2 อัตราการขยายตัวการส่งออกผลไม้สด ได้แก่ ทูลี ลำไย และมังกูไปสาธารณรัฐประชาชนจีนระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 มีดังนี้ ทูลี อัตราการขยายตัวร้อยละ 16 31 และ 9 ตามลำดับ ลำไย อัตราการขยายตัวร้อยละ 1, 24 และ 3 ตามลำดับ มังกู อัตราการขยายตัวร้อยละ 8 98 และ 19 ตามลำดับ

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การส่งออกผลไม้สดเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้ประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ถึงแม้ว่าผลไม้สดจะมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ปริมาณผลผลิตผลไม้ของประเทศไทยยังคงผันผวน อีกทั้งในปี พ.ศ. 2553 อัตราการขยายตัวของ การส่งออกผลไม้สดไปสาธารณรัฐประชาชนจีนชะลอตัว อัตราการส่งออกลดลงอย่างเห็นได้ชัดทำให้สนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการส่งออกผลไม้สดไปสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีอัตราส่วนลดลงในปี พ.ศ. 2553

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สด (ทุเรียน ลำไย และมังคุด) ไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีทั้งหมด 5 ตัวแปร ดังต่อไปนี้ ตัวแปรตาม คือ QSiCN หมายถึง ปริมาณการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ตัวแปรอิสระประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) PiCN หมายถึง ราคาส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน 2) GDPCN หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากรจีน 3) EXCN หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนของไทยต่อเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน 4) FTA หมายถึง ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน กำหนดให้ 0 ในปีระหว่างปี พ.ศ. 2538-2545 หรือ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2553

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลการส่งออกทุเรียน (HS: 0810.6000) และลำไย (HS: 0810.9010) มังคุด (HS: 0804.300) รายปีระหว่างปี พ.ศ. 2538-2553 เก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ลำไย และมังคุด รวบรวมข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับราคาขาย ทุเรียน ลำไย และมังคุด รวบรวมข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์ ส่วนปริมาณ และมูลค่าการส่งออก ทุเรียน ลำไย และมังคุด รวบรวมข้อมูลจากกรมศุลกากรและกรมส่งเสริมการส่งออก

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์เพื่อการส่งออกผลไม้สด (ทุเรียน ลำไย และมังคุด) ไปสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี พ.ศ. 2538-2553 และประมาณค่าสมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) เพื่อนำมาวัดผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลรายปีระหว่างปี พ.ศ. 2538 - 2553 รวมระยะเวลา 16 ปี มาสร้างแบบจำลองอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Econometric Views ประมาณค่าสัมประสิทธิ์แบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ทั้ง 3 สมการ คือ

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังจีน

$$\text{LnQSDrCN} = -16.6587 - 2.8935 \text{ LnPdrCN} + 2.6717 \text{ LnGDPCN} + 2.6816 D + e$$

(-1.9487) (-3.1708)** (2.8944)* (2.6329)*

$$R^2 = 0.9138 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.8923$$

$$F\text{-statistic} = 41.7196 \quad \text{Durbin-Watson stat} = 2.2727$$

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บหมายถึงค่า t-statistics

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

ผลจากการคำนวณพบว่า R^2 ของสมการมีค่าเท่ากับ 0.9138 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมด คือ ราคาส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (PdrCN) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDPCN) ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D) สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังจีน (QSDrCN) ได้ร้อยละ 91.38 โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ส่วนอีกร้อยละ 8.62 เป็นอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่น ๆ และทดสอบค่า Durbin-Watson stat เท่ากับ 2.2727 อยู่ในช่วงที่ตอบไม่ได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (autocorrelation) หรือไม่ ส่วนการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระ (ค่า t-statistics) ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (PdrCN) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDPCN) และข้อตกลงเขตการค้าเสรีประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$, $\alpha = 0.05$ และ $\alpha = 0.05$ ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกลำไยสดของไทยไปยังจีน

$$\text{LnQSLgCN} = 13.2394 - 4.1323 \text{ LnPlgCN} + 2.15728 D + e$$

(6.9784) (-7.1378)** (4.1045)**

$$R^2 = 0.9063 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.8919$$

$$F\text{-statistic} = 61.9826 \quad \text{Durbin-Watson stat} = 2.7801$$

ผลจากการคำนวณพบว่า R^2 ของสมการมีค่าเท่ากับ 0.9063 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมด คือ ราคาส่งออกลำไยสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (PlgCN) ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D1) สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ ปริมาณการส่งออกลำไยสดของไทยไปยังจีน (QSLgCN) ได้ร้อยละ 90.63 โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ส่วนอีกร้อยละ 9.37 เป็นอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่น ๆ และทดสอบค่า Durbin-Watson stat เท่ากับ 2.7801 อยู่ในช่วงที่ตอบไม่ได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (autocorrelation) หรือไม่ ส่วนการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระ (ค่า t-statistics) ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกลำไยสดของ

ประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (PIgCN) และข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D1) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ และ $\alpha = 0.01$ ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกมังคุดสดของไทยไปยังจีน

$$\begin{aligned} \text{LnQsmtCN} = & -19.4076 - 3.2209 \text{LnPmtCN} + 2.2523 \text{LnGDPCN} \\ & (-3.3549) \quad (-6.1959)^{**} \quad (3.3823)^{**} \\ & + 4.5243 \text{LnEXCN} + 2.0072D + e \\ & (3.8499)^{**} \quad (2.9596)^* \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.9654 \quad \text{Adjusted R}^2 = 0.9528$$

$$F\text{-statistic} = 76.7761 \quad \text{Durbin-Watson stat} = 2.3013$$

ผลจากการคำนวณพบว่า R^2 ของสมการมีค่าเท่ากับ 0.9654 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมด คือ ราคาส่งออกมังคุดสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (Pmt_{CN}) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDP_{CN}) อัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน (EX_{CN}) และข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D) สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ปริมาณการส่งออกมังคุดสดของไทยไปยังจีน (Qsmt_{CN}) ได้ร้อยละ 96.54 โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ส่วนอีกร้อยละ 3.46 เป็นอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่น ๆ และทดสอบค่า Durbin-Watson stat เท่ากับ 2.3013 อยู่ในช่วงที่ตอบไม่ได้ว่า เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (autocorrelation) หรือไม่ ส่วนการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระ (ค่า t-statistics) ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกมังคุดสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (Pmt_{CN}) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDP_{CN}) อัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน (EX_{CN}) และข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (D) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$, $\alpha = 0.01$, $\alpha = 0.01$ และ $\alpha = 0.05$ ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

1. ราคาส่งออกทุเรียนสด ลำไยสด และมังคุดสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (PiCN) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการส่งออกผลไม้สดได้แก่ ทุเรียน ลำไย และมังคุดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (QSi_{CN}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDP_{CN}) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกผลไม้สด ได้แก่ ทุเรียน และมังคุดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (QSi_{CN}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDP_{CN}) ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่ง

ออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (QSl_{CN}) เนื่องจากปัจจุบันในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการปลูกลำไยเพื่อบริโภคในประเทศเพิ่มขึ้น ผลิตรวมทั้งหมดรวมภายในประเทศเบื้องต้นของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อจำนวนประชากร (GDP_{CN}) จึงไม่มีผลต่อการส่งออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

3. อัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน (EX_{CN}) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกผลไม้สด ได้แก่ มังคุด ไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (QSm_{CN}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนต่อเงินตราของสาธารณรัฐประชาชนจีน (EX_{CN}) ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกลำไยสดและทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่กำลังเป็นที่นิยมบริโภคเป็นอย่างมากทั้งผู้บริโภคภายในประเทศรวมถึงผู้บริโภคในสาธารณรัฐประชาชนจีน อีกทั้งผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ส่วนลำไยถึงแม้ว่าจีนมีการปลูกลำไยเพื่อบริโภคในประเทศเพิ่มขึ้นแต่เนื่องจากลำไยของประเทศไทยมีคุณภาพยังเป็นที่ต้องการในตลาดจีน ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนจึงไม่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนสด และลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

4. ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกผลไม้สด ได้แก่ ทุเรียน ลำไย และมังคุดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่พบว่า ราคาส่งออกผลไม้สด ได้แก่ ทุเรียน ลำไย และมังคุดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีนและข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกผลไม้สดของประเทศไทย จึงควรกำหนดมาตรการและกลไก ด้านราคา และใช้ประโยชน์จากการทำตามข้อตกลงเสรีการค้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีน (FTA) เพื่อให้การส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. (2554). *ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศ*. ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.customs.go.th>
- กระทรวงพาณิชย์. (2555ก). *ปริมาณส่งออกส่งออกและราคาขายทุเรียนสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก <http://www.2.ops3.moc.go.th>
- กระทรวงพาณิชย์. (2555ข). *ปริมาณส่งออกส่งออกและราคาขายมังคุดสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก <http://www.2.ops3.moc.go.th>
- กระทรวงพาณิชย์. (2555ค). *ปริมาณส่งออกส่งออกและราคาขายลำไยสดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก <http://www.2.ops3.moc.go.th>
- กระทรวงพาณิชย์, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2553, *สถิติการส่งออก*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2546). *เส้นทางอนาคตความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-จีน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2554). *อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ*. ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.bot.or.th>
- วิทยากร เขียวกุล. (2547). *เศรษฐกิจจีนในระบบเศรษฐกิจโลก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). *มูลค่าของตลาดการส่งออกผลไม้ที่สำคัญ*. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.ops3.moc.go.th>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2554ก). *การผลิต*. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.oae.go.th>
- อักษรศรี (อดิสุธาโภชน์) พานิชสาสน์. (2554). *เศรษฐกิจจีนในมุมมองนักเศรษฐศาสตร์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นบุ๊กส์.
- อิสร์กุล อรุณหฤต. (2548). *คลังข้อมูล FTAs*. กรุงเทพมหานคร: โครงการ WTO Watch จับกระแสองค์การการค้าโลก.
- อุมา วรณชัย. (2555). *การส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Asian Development Bank. (2011). *GDP per capita*. Retrieved March 17, 2012, from <http://www.pbc.gov.cn>

แนวโน้มของอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย

กัญญาพัชร เลิศวณิชโรจน์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดอุปสงค์และพยากรณ์แนวโน้มการขยายตัวของการทำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย โดยใช้ข้อมูลสถิติรายปีระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2553

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระ คือ รายได้ประชาชาติต่อหัว ค่าสินไหมทดแทน จำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ และเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย ได้ร้อยละ 99.64 โดยมีค่า F เท่ากับ 708.0519 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และค่า D.W. เท่ากับ 2.3418 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ในตัวเอง (autocorrelation) การพยากรณ์แนวโน้มของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย พบว่า จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นปีละ 297,232 กรรมธรรม์ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.24 ต่อปี

คำสำคัญ : แนวโน้ม/ กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์

The Trend of Demand for Voluntary Automobile Insurance Policies in Thailand

Kanyapat Leardvanitlerd

Ramkanhaeng University

Abstract

The purpose of the research was to investigate factors determining the expanding demand for voluntary automobile insurance policies in the Kingdom of Thailand. In addition, the researcher forecasts the expansionary trend for increasing in the quantity of voluntary automobile insurance policies. The data were taken from the period of annual report between 1996 and 2010.

The findings showed that four independent variables: per capita income, indemnity rates, the quantity of newly registered automobiles, and the average premium for voluntary automobile insurance were the factors of changes in the quantity of voluntary automobile insurance policies. In forecasting the trend for the quantity of voluntary automobile insurance purchased in Thailand, the quantity of voluntary automobile insurance policies purchased would exhibit a rate of expansion eventuating in an increase of 297,232 policies a year or at the rate of 5.24 percent per annum.

Keywords : trend/ automobile insurance

ความนำ

ปัจจุบันรถยนต์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในการดำเนินกิจกรรม ทั้งยังอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทาง การขนส่งหรือการประกอบธุรกิจ จากความจำเป็นดังกล่าว ส่งผลให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปี จะเห็นได้จากปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่เพิ่มขึ้นจาก 1.1 ล้านคัน ใน พ.ศ.2544 เป็น 2.8 ล้านคัน ใน พ.ศ.2553 (กรมขนส่งทางบก, ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://apps.dlt.go.th>) และการเพิ่มขึ้นนี้เองมีส่วนทำให้เกิดโอกาสของการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่ารถยนต์จะเป็นพาหนะที่อำนวยความสะดวกและให้ประโยชน์แก่มนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งการเกิดอุบัติเหตุย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียทางการเงินหรือชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งผู้ขับขี่รถยนต์และบุคคลภายนอกจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุใน พ.ศ. 2553 มีจำนวน 12,054 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 1,291 คน และผู้บาดเจ็บ 8,970 คน (กรมทางหลวง, ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://bhs.doh.go.th>) นอกจากนี้ยังสูญเสียทรัพย์สินกว่า 390 ล้านบาท อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงรูปแบบหนึ่ง ผู้ใช้รถหรือเจ้าของยังมีความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยจากการถูกขโมย ไฟไหม้ ระเบิด ฯลฯ และจากสถิติการโจรกรรมรถยนต์ พ.ศ. 2551-2553 มีการรับแจ้งเป็นจำนวน 2,712 คัน 3,043 คัน และ 2,605 คัน ตามลำดับ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://statistic.police.go.th>) อีกทั้งอัตราส่วนค่าสินไหมทดแทนจากการรับประกันภัยรถยนต์ โดยตรง (loss ratio) ใน พ.ศ. 2553 มีค่าสูงถึงร้อยละ 57.94 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดจากการใช้รถยนต์

ด้วยเหตุนี้เจ้าของรถยนต์จึงหาทางป้องกันอุบัติเหตุและความเสี่ยงในการถูกโจรกรรม เช่น ขับรถด้วยความระมัดระวังไม่ประมาท มีเครื่องดับเพลิงอยู่ในรถเพื่อป้องกันอัคคีภัย ติดสัญญาณกันขโมย แต่การป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหรือการสูญเสียมุ่งเป็นเรื่องสุวิสัยประกอบกับค่าใช้จ่ายในการซ่อมและค่ารักษาพยาบาลราคาสูงขึ้น วิธีการจะลดหรือบรรเทาความเสียหายเพื่อช่วยป้องกันทรัพย์สินอันเกิดจากการเสี่ยงภัยได้ดี คือ การประกันภัย การประกันภัยรถยนต์จึงมีบทบาทสำคัญในการเอื้อประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและเป็นหลักประกันการดำเนินชีวิตและธุรกิจให้มั่นคงมากขึ้น

ธุรกิจประกันวินาศภัยจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางการเงินให้กับบุคคล ครอบครัว และองค์กรธุรกิจต่าง ๆ จะทำหน้าที่เฉลี่ยความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยการกระจายความเสี่ยงจากผู้เอาประกันภัยไปยังบริษัทประกันภัย อีกทั้งเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่นอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน การระดมเงินออมในรูปของเบี้ยประกันภัยเพื่อนำไปจัดสรรกระจายการลงทุนในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นการขยายขีดความสามารถในการผลิตของประเทศ ก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน และการขยายตัวของรายได้ประชาชาติ กล่าวได้ว่าธุรกิจประกันวินาศภัยเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค ในระดับจุลภาค ธุรกิจประกันวินาศภัยจะทำหน้าที่รับประกันความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียแก่บุคคลและธุรกิจระดับมหภาค ธุรกิจ

ประกันวินาศภัยมีส่วนช่วยให้การประกอบธุรกิจมีเสถียรภาพมากขึ้นส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้สามารถขับเคลื่อนได้ต่อเนื่อง

ธุรกิจประกันวินาศภัย (Non-life insurance business) แบ่งการรับประกันภัยออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง การประกันภัยรถยนต์ และการประกันภัยเบ็ดเตล็ด การประกันภัยรถยนต์มีความสำคัญต่อธุรกิจประกันวินาศภัย สัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ต่อเบี้ยที่ได้รับทั้งหมดมีสัดส่วนมากที่สุด มีอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงสุดใน พ.ศ. 2553 คิดเป็นร้อยละ 20.42 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2555, จาก <http://www.oic.or.th>) โครงสร้างของการประกันภัยรถยนต์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ และการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ สัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของการทำประกันภัยรถยนต์ 2 ประเภท ถือได้ว่าครองส่วนแบ่งทางการตลาดคิดเป็นร้อยละ 60

จากข้างต้น เห็นได้ว่าการขยายตัวของการประกันภัยรถยนต์โดยเฉพาะการประกันภัยภาคสมัครใจส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจประกันภัยรถยนต์และธุรกิจประกันวินาศภัยในภาพรวมด้วย ดังนั้นการศึกษาอุปสงค์ของกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย และการพยากรณ์แนวโน้มของธุรกิจนี้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปพัฒนาธุรกิจประกันภัยรถยนต์ให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์และพยากรณ์แนวโน้มการขยายตัวของการทำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจในประเทศไทย

สมมติฐานของการศึกษา

1. จำนวนกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ประชากรต่อหัว (Y) ค่าสินไหมทดแทน (CLAIM) และจำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ (CAR)
2. จำนวนกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย (PRICE)
3. จำนวนกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดอุปสงค์ของกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย สามารถแสดงในรูปสมการได้ดังนี้

$$POL = \alpha_0 + \alpha_1 Y + \alpha_2 CLAIM + \alpha_3 CAR + \alpha_4 PRICE$$

โดยกำหนดให้

POL คือ จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ (กรรมธรรม์)

Y คือ รายได้ประชาชาติต่อหัว (บาท)

CLAIM คือ ค่าสินไหมทดแทน (พันบาท)

CAR คือ ปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ (คัน)

PRICE คือ เบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย (บาท)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Time series) ที่เป็นข้อมูลระหว่าง พ.ศ. 2539 – 2553 เกี่ยวข้องกับการทำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจมาใช้วิเคราะห์ ประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลการทำกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจปี พ.ศ. 2539 – 2553

ปี	POL ¹ (กรรมธรรม์)	Y ² (บาท)	CLAIM ³ (พันบาท)	CAR ⁴ (คัน)	PRICE ⁵ (บาท)
2539	2,509,797	75,146	23,314,626	1,884,508	15,897
2540	1,761,388	76,057	22,853,663	1,486,940	16,014
2541	1,802,302	72,979	19,067,148	707,332	12,639
2542	1,752,449	72,981	14,771,621	707,644	12,365
2543	1,915,437	77,860	13,936,865	959,312	11,780
2544	2,087,326	79,572	14,328,491	1,154,444	11,652
2545	2,346,050	82,975	15,757,866	1,598,058	11,739
2546	2,769,711	88,688	18,266,094	2,189,107	11,911
2547	3,377,486	96,054	20,701,563	2,615,137	12,216
2548	3,430,267	103,671	22,380,965	2,748,029	11,460
2549	4,285,502	114,803	27,355,026	2,745,320	10,805
2550	4,719,408	124,377	28,745,398	2,407,502	10,655
2551	4,960,711	131,718	29,417,281	2,561,944	10,764
2552	5,000,849	129,875	30,488,444	2,292,041	10,898
2553	5,674,192	143,655	32,671,919	2,880,733	11,180

- ที่มา : 1. จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ จากสถิติประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
2. รายได้ประชากรต่อหัว จากสถิติตลาดการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย
3. ค่าสินไหมทดแทน จากสถิติประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
4. ปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ จากสถิติจำนวนรถใหม่ที่จดทะเบียน กรมขนส่งทางบก
5. เบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย จากสถิติประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สร้างแบบจำลองและหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร โดยการใช้สมการถดถอยพหุเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method--OLS) ทำการพยากรณ์การขยายตัวของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจอีก 5 ปี ข้างหน้าโดยวิธีการประมาณค่าแนวโน้มเส้นตรง (linear trend)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยกำหนดอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทยที่ใช้วิธีการทางเศรษฐมิติในการวิเคราะห์สมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square -- OLS) ได้ผลการดังนี้

$$POL = -430005.5 + 37.82182 Y + 0.042882 CLAIM + 0.162418 CAR - 111.8686 PRICE$$

(-0.6597) (6.6099)*** (2.4400)** (2.8178)** (-2.8037)**

$$R^2 = 0.9964 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9950$$

$$\text{Durbin-Watson} = 2.3418 \quad F = 708.0519$$

กำหนดให้ค่าในวงเล็บ คือ t statistics ของค่าสัมประสิทธิ์

** แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการตัดสินใจ R^2 มีค่าเท่ากับ 0.9964 แสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการ คือ รายได้ประชากรต่อหัว (Y) ค่าสินไหมทดแทน (CLAIM) ปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ (CAR) เบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย (PRICE) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจได้ร้อยละ 99.64 และค่า D.W. มีค่าเท่ากับ 2.34 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดปัญหา Autocorrelation

ในการศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจกับรายได้ประชากรติดต่อกัน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 37.8218 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 6.6099 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าผลิตภัณฑ์ประชากรติดต่อกันเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท จะทำให้จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก 37.8218 กรรมธรรม์ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่

ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจกับค่าสินไหมทดแทน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0428 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 2.4400 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ถ้าค่าสินไหมทดแทนเปลี่ยนแปลงไป 1 พันบาท จะทำให้จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก หรือเพิ่มขึ้น 0.0428 กรรมธรรม์ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจกับปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1624 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 2.8178 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ถ้าปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่เพิ่มขึ้น 1 คัน จะทำให้จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจเพิ่มขึ้น 0.1624 กรรมธรรม์ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจกับเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 111.8686 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 2.8037 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ถ้าเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจลดลง 111.8686 กรรมธรรม์ เมื่อปัจจัยอื่นคงที่

ส่วนที่ 2 แนวโน้มของอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทยในช่วง พ.ศ. 2554 - 2558 ใช้ข้อมูลในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2553 พยากรณ์ค่าแนวโน้มของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ปรากฏผลดังนี้

$$POL = a + bTime$$

ผลการคาดประมาณโดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2553 จะได้สมการที่ใช้คาดคะเนดังนี้

$$POL = 1115569 + 297231.9Time$$

$$(5.1541)^{***} (11.2964)^{***}$$

$$R^2 = 0.9075 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9004$$

$$F = 127.6088$$

หลังจากได้สมการพยากรณ์แนวโน้มของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ จึงนำช่วงเวลาที่ต้องการพยากรณ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2558 โดยแทนช่วงเวลาด้วย 16 17 ... 20 จะได้ผลการพยากรณ์ ดังตาราง โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นปีละ 297,232 กรรมธรรม์ คิดเป็นร้อยละ 5.24 ต่อปี

ตารางที่ 2 แนวโน้มจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจปี พ.ศ. 2554 – 2558

ปี พ.ศ.	จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ (กรรมธรรม์)
2554	5,871,279
2555	6,168,511
2556	6,465,743
2557	6,762,975
2558	7,060,207

ผลการพยากรณ์แนวโน้มอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2558 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สำหรับ พ.ศ. 2554 คาดว่าความต้องการกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจจะเพิ่มขึ้นเป็น 5,871,279 กรรมธรรม์ ใน พ.ศ. 2555 ปริมาณความต้องการกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจประมาณ 6,168,511 กรรมธรรม์ ใน พ.ศ. 2556 ปริมาณความต้องการกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจประมาณ 6,465,743 กรรมธรรม์ ใน พ.ศ. 2557 ปริมาณความต้องการกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจประมาณ 6,762,975 กรรมธรรม์ และใน พ.ศ. 2558 ปริมาณความต้องการกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจประมาณ 7,060,207 กรรมธรรม์ ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยกำหนดอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของไทย ได้แก่ รายได้ประชากรต่อหัว ค่าสินไหมทดแทน จำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ และเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเฉลี่ย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจจากปัจจัยทั้ง 4 ตัว ที่นำมาวิเคราะห์ในการพยากรณ์แนวโน้มของอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจในปี พ.ศ. 2554 - 2558 นั้น จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทั้ง 4 ตัวนี้ แต่ในความเป็นจริงยังมีปัจจัยอีกหลายปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดอุปสงค์กรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล หรือความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของบริษัทประกันภัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า รายได้ประชาชาติเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการซื้อกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจมากที่สุด และตัวแปรนี้สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการบริโภค ดังนั้นบริษัทประกันภัยควรปรับปรุงอัตราค่าเบี้ยประกันภัยให้เหมาะสมกับรายได้ของผู้ทำประกันภัย รวมทั้งต้องปรับปรุงรูปแบบความคุ้มครองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ทำประกันภัยมากยิ่งขึ้น เช่น บริษัทประกันภัยควรมีการส่งเสริมการขาย เป็นการกระตุ้นผู้บริโภคสนใจ และเห็นประโยชน์จะส่งผลให้จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้การพยากรณ์แนวโน้มทำให้ทราบถึงจำนวนกรรมธรรม์ที่เพิ่มขึ้น ที่ประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายได้ของผู้บริโภค ราคา จำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ หรือทัศนคติของผู้บริโภคต่อการทำประกันภัย และอื่น ๆ กรมการประกันภัยควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การรับประกันภัย ประกอบกับดูแลและควบคุมบริษัทประกันภัยให้มีศักยภาพในการรับประกันภัย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับผลประโยชน์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก. (2553). *สถิติปริมาณรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่*. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://apps.dlt.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2553). *สถิติธุรกิจประกันวินาศภัย*. ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2555, จาก <http://www.oic.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2555). *ภาวะธุรกิจประกันภัยไทย*. เดือนเมษายน ปี 2555. ค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.oic.or.th>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2553). *สถิติคดีอาญา*. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://statistic.police.go.th>
- สำนักอำนวยการความปลอดภัย กรมทางหลวง. (2553). *สถิติอุบัติเหตุ*. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://bhs.doh.go.th>

แบบนำส่งบทความ วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1. ชื่อบทความ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

2. ประเภทบทความ ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย

3. ชื่อ - สกุลเจ้าของบทความ

4. สถานที่ติดต่อเจ้าของบทความ (กรุณาแจ้งสถานที่ที่ติดต่อสะดวกที่สุด)

หน่วยงาน บ้านเลขที่ หมู่ที่ ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

5. ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

(กรุณาลงลายมือชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม กรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาและสาขาวิชาของหลักสูตร)

ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ - สกุล (ภาษาอังกฤษ)	ลายมือชื่อ	หน่วยงาน	Email

6. การรับรองบทความ

☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้ไม่เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน

7. รายการเอกสารที่จัดส่ง

☐ บทความต้นฉบับ 1 ชุด

☐ CD ที่บันทึกไฟล์บทความต้นฉบับ 1 แผ่น

ลงชื่อ เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

การเตรียมต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กองบรรณาธิการวารสารวิจัย มรмจ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบสำหรับการเตรียมต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารวิจัย มรмจ.

- 1) บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- 2) บทความที่ส่งมาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
- 3) เนื้อหาในบทความเป็นการสังเคราะห์ความคิดโดยผู้เขียนไม่ได้ลอกหรือตัดทอนมาจากงานวิจัยของผู้อื่น หรือบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้อ้างอิงอย่างถูกต้อง
- 4) ผู้เขียนแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review)

2. ความยาวของบทความ

จำนวนหน้าของบทความอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้าขนาดกระดาษ A4 (รวมตาราง รูปภาพและเอกสารอ้างอิง)

3. ส่วนประกอบของบทความ

บทความจะต้องมีส่วนต่าง ๆ เรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทย
- 2) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ
- 3) ชื่อผู้เขียนบทความ
- 4) ที่อยู่ของผู้เขียนบทความ พร้อมทั้ง Email Address
- 5) บทคัดย่อภาษาไทยและคำสำคัญ
- 6) บทคัดย่อภาษาอังกฤษและคำสำคัญ
- 7) บทนำ
- 8) วัตถุประสงค์การวิจัย
- 9) ขอบเขตการวิจัย
 - 9.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 9.2) ตัวแปรที่ศึกษา
10. เครื่องมือการวิจัย
11. การเก็บรวบรวมข้อมูล
12. การวิเคราะห์ข้อมูล
13. ผลการวิจัย
14. อภิปรายผลการวิจัย
15. สรุปผลการวิจัย
16. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้
17. เอกสารอ้างอิง

4. ข้อเสนอแนะในการพิมพ์

- 1) การตั้งขอบกระดาษ (margin) ให้เป็นไปดังนี้ คือ ขอบบน 3.8 ซม. ขอบล่าง 2.5 ซม. ขอบขวา 2.6 ซม. ขอบซ้าย 3.8 ซม.
- 2) หมายเลขกำกับหน้าให้อยู่บริเวณมุมขวาบน ห่างจากริมกระดาษส่วนบน 2.5 ซม. ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้า ยกเว้นหน้าแรก
- 3) พิมพ์โดยไม่เว้นบรรทัด หากจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้นหนึ่งบรรทัดและย่อหน้า 1.5 ซม.

5. ขนาดและแบบตัวอักษร

- 1) รูปแบบตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ TH Sarabun
- 2) ขนาด ลักษณะตัวอักษรและตำแหน่งการพิมพ์

หัวข้อ	ขนาดตัวอักษร	ตำแหน่ง	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
ที่อยู่ของผู้เขียน	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
หัวข้อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อเรื่อง	16	ชิดซ้ายและขวา	ตัวธรรมดา
คำบรรยายภาพ	14	กึ่งกลาง/ใต้ภาพ	ตัวธรรมดา
ชื่อตาราง	14	ชิดซ้าย/เหนือตาราง	ตัวธรรมดา

6. รูปประกอบ (รูปภาพ ภาพลายเส้น แผนภูมิ กราฟ)

- 1) รูปประกอบมีความกว้างไม่เกิน 16 ซม.
- 2) ตัวอักษรในรูปประกอบจะต้องชัดเจนและมีขนาดที่อ่านได้
- 3) รูปประกอบแต่ละรูปต้องมีหมายเลข และคำบรรยายประกอบสั้น ๆ ด้านล่าง
- 4) รูปประกอบที่เป็นลายเส้นควรเป็นเส้นสีดำ

7. รูปแบบของตาราง

- 1) การพิมพ์ตารางใช้ตารางแบบปิด
- 2) ตารางแต่ละตารางต้องมีหมายเลขกำกับ
- 3) ชื่อตารางอยู่ด้านบน ชิดขอบซ้ายเหนือตารางนั้น ๆ
- 4) ขนาดของตัวเลขและตัวอักษรในตารางไม่ควรเล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง

8. ภาษาในบทความ

- 1) การใช้ภาษาไทยยึดคำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน
- 2) ควรหลีกเลี่ยงภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น ในกรณีจำเป็นให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยคำภาษาอังกฤษในวงเล็บ
- 3) คำศัพท์ภาษาอังกฤษคำแรกให้ขึ้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่
- 4) คำศัพท์คำเดียวกันที่ใช้ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษ ให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรก ครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น

9. บทคัดย่อและคำสำคัญ

- 1) เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบสั้นและกระชับ ภาษาไทยไม่เกิน 10 บรรทัด และภาษาอังกฤษไม่เกิน 300 คำ
- 2) ให้มีคำสำคัญ 3 – 5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ

10. การอ้างอิง

บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)

11. การส่งต้นฉบับ

- 1) ส่งต้นฉบับบทความ 1 ชุดและแผ่น CD ที่บันทึกไฟล์นั้น
- 2) กรอกรายชื่อความในแบบนำเสนอบทความให้ครบถ้วน
- 3) ส่งเอกสารในข้อ 1 และ 2 มาที่กองบรรณาธิการวารสารวิจัย มจร. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เลขที่ 46 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150

12. การพิจารณาต้นฉบับ

บรรณาธิการจะพิจารณาต้นฉบับและจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

13. ติดต่อสอบถาม

- 1) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เลขที่ 46 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70150 โทรศัพท์ 032 231790-7 ต่อ 1200 Email: songingha@gmail.com
- 2) ดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ จากเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ www.irdmcru.mcru.ac.th

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70170
โทรศัพท์ 0-3226-1790-7 ต่อ 1200
Website : <http://www.irdmcru.mcru.ac.th>